

TUKEVA

Oulun seudun osahankkeen loppuraportti

1.11.2008-31.10.2010

26.10.2010
Irja Lampinen
Leena Hassi
Salla Korhonen

Sisältö

1 TAVOITTEET	3
2 TOIMINTA.....	5
2.1 Selvitys henkilöstön käytöstä	5
2.2 Selvitys asiantuntijapalvelun käytöstä	5
2.3 Koulutukset (hankehenkilöstö/ulkopuoliset)	6
2.4 Tiedottaminen	7
2.4.1 Hankkeen ja pilottien esittelyt	7
2.4.2 Pilotoitujen toimintamallien esittelyt alueellisissa ja valtakunnallisissa tilaisuuksissa.....	8
2.4.3 Oulun seudun osahankkeessa tuotettu materiaali.....	9
2.5 Yhteistyö sidosryhmien kanssa.....	11
2.6 Raportointi	11
3 HANKKEEN TOTEUTUS JA TULOKSET	12
3.1 Uusia toimintatapoja lapsiperheiden tuen ja palveluiden tuottamiseen Oulun seudulla	12
3.1.1 Kehitettävien prosessien valinta.....	12
3.1.2 Pilotoitavien prosessien mallinnus	13
3.1.3 Pilotointi.....	15
3.1.4 Tulokset.....	16
3.1.5 Uusien toimintamallien seudullinen juurruttaminen	20
3.2 Lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelmatyö	21
4 ARVIOINTI.....	23
4.1 Kehitettävien prosessien valinta.....	24
4.2 Pilotoitavien prosessien mallinnus	24
4.3 Pilotointi.....	25
4.4 Uusien toimintamallien juurruttaminen	26
4.5 Kehittämisprosessin arviointia.....	26
5 KUSTANNUSTEN SEURANTA	28
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	29
LIITTEET	30

1 TAVOITTEET

Hyvinvointia lapsille, nuorille ja lapsiperheille TUKEVA (= Tukea, Kehitystä, Vastuuta) -hanke on yhtenäinen pohjoissuomalainen lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämisen hankekokonaisuus. TUKEVA -hanke on osa Sosiaali- ja terveysministeriön Kaste-ohjelmaa. Hankkeessa ovat mukana Oulun seutu, Kainuun maakunta-kuntayhtymä sekä Oulunkaaren kuntayhtymä. Koko hankekokonaisuuden tavoitteita olivat:

- 1) *Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin, mielenterveyden ja sosiaalisen turvallisuuden edistäminen sekä terveyserojen kaventaminen*
- 2) *Kuntalaisten ja lapsiperhetoimijoiden osallisuuden vahvistaminen*
- 3) **Uusi toimintatapa lapsiperheiden tuen ja palveluiden tuottamiseen**
- 4) *Ikäkausittaisten hyvinvointiarvioiden ja hyvinvoinnin seurantajärjestelmien pilotointi*
- 5) **Lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma poliittisen päätöksenteon ja johtamisen tueksi**

Tukeva -hanke pohjautuu osaltaan alueelliseen ohjelma- ja strategiatyöhön. Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitus hyväksyi marraskuussa 2007 Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointiohjelman vuosille 2007–2017. Ohjelman keskeisenä päämääränä on nykyistä laajempi ja koordinoitumpi yhteistyö eri hyvinvointitoimijoiden kesken. Oulun seudun osahanke muotoutui Oulun Lyseon lukion, Kempeleen ja Oulunsalon kuntien hankeaihiosta. Oulun seudulla tehtiin esiselvitys ”Hyvinvointia lapsille, nuorille ja perheille Oulun seudulla”, jonka myötä varsinainen hankkeen valmistelu käynnistyi.

Oulun seudun osahankkeessa ovat olleet mukana Hailuoto, Haukipudas, Kempele, Kiiminki, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu, Oulunsalo ja Tyrnävä. Kunnista hankkeen suunnittelu- ja kehittämistyössä on ollut mukana sosiaali- ja terveystoimen, sivistys- ja nuorisotoimen edustajia.

Oulun seudun osahankkeen keskeiset toimenpidekokonaisuudet olivat **uuden, monitoimijaisen toimintatavan kehittäminen lasten, nuorten ja heidän perheidensä tuen ja palveluiden järjestämiseksi** sekä **lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman laatiminen seudullisesti**. Tarkoituksena hankkeessa oli tuottaa yhtenäisiä, seudullisia toimintakäytäntöjä lasten ja nuorten tukeen ja palveluihin. Tavoitteena kaikissa toimenpiteissä oli huomioida monitoimijainen yhteistyö ja tuen toteuttamisen painopisteen siirtäminen lasten kasvu- ja kehitysympäristöihin.

Pilotoiviin kuntiin nimettiin hanke-aihioiden työstämistä varten moniammatilliset työryhmät, jotka kartoittivat kunnan lapsiperhepalveluiden kehittämistarpeita, miettivät toimenpiteitä ja arvioivat kehitettävien toimintamallien hyödyntämistä seudullisesta näkökulmasta. Nämä moniammatilliset työryhmät toimivat myös osassa pilotteja sen ohjausryhmänä. Kaikki Oulun seudun kunnat nimesivät vastuuhenkilöt jatkotyöstämään kuntien hanke-aihiota yhteisissä seudullisissa kokouksissa.

Uuden monitoimijaisen toimintatavan kehittämiselle asetettiin seuraavat tavoitteet:

- **Moniasiantuntijaisen yhteistyön** edistäminen ja kehittäminen siten, että lapsen kasvun ja kehityksen arvio tapahtuu yhteistyössä perheen ja kaikkien lasta hoitavien tahojen kanssa.
- **Uusien moniasiantuntijaisten työmenetelmien kehittäminen** ja uusien moniasiantuntijaisten palvelutuotteiden kehittäminen.
- **Osaamisen lisääminen** tunnistaa erityistuen tarpeessa olevia perheitä ja puuttua varhain heidän ongelmiinsa siten, että työntekijöille räätälöidään tarpeenmukaista koulutusta ja että he saavat konsultatiivisen tuen työhönsä.
- **Kotikäyntien / kotiin annettavan tuen kehittäminen** moniasiantuntijaisesti siten, että lasta odottavaan perheeseen tehdään 2 kotikäyntiä raskauden aikana perheen tilanteen kartoittamiseksi ja perheen hyvinvointisuunnitelman laatimiseksi ja jatkossa tarvittaessa kotikäyntejä perheen tarpeiden mukaisesti.

- **Yksilöllisen tuen ja avun kohdentaminen** lapsiperheille siten, että kaikille perheille räätälöidään hyvinvointisuunnitelman mukaiset palvelut
 - a. peruspalvelut
 - b. riskiperheille tukipalvelut (esim. perhetyö, vertaisryhmät, päihdetyö)
 - c. erityistuen tarpeessa oleville perheille erityis- ja hoitopalvelut (esim. lastensuojelu, mielenterveyspalvelut, lastenpsykiatria)
- **Verkostoyhteistyön kehittäminen ja tehostaminen** erityispalveluja ja hoitoa tarvitsevien perheiden kanssa siten, että vältetään päällekkäiseltä työltä. Kehitetään tiedon siirtoa palveluista toiseen siirtymisen nivelvaiheissa.
- **Asiakaslähtöisten ja perhekeskeisten palveluprosessien kehittäminen** siten, että perhe on mukana palvelutarpeiden suunnittelussa ja arvioinnissa ja siten, että perheille tarjotaan mahdollisuus joustavaan asiointiin perhepalveluverkostossa.
- **Henkilöstön työaikajärjestelyjen kehittäminen** joustavaksi yhteistyössä työnantajan ja ammattijärjestöjen kanssa.
- **Ryhmätoiminnan kehittäminen perhekeskeisesti ja moniasiantuntijaisesti** sekä yhteistyössä seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa siten, että lapsiperheet saavat vertais-tukea (vanhempien ryhmät, lapsiryhmät, perheleirit, teemaryhmät).
- **Perhepalveluverkoston toiminnan vaikuttavuuden lisääminen** siten, että työmenetelmät ja toiminta perustuvat näyttöön tai todettuihin hyviin käytäntöihin ja että toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista ja tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.
- **Sähköisten potilastietojärjestelmien hyödyntäminen** ja strukturoidun kirjaamisen kehittäminen siten, että tieto välittyy joustavasti eri palvelualoilla ja yhdenmukaisesti valtakunnallisten linjausten kanssa.

Tässä raportissa moniammatillisesta yhteistyöstä käytetään rinnakkain myös käsitteitä moniasiantuntijainen yhteistyö, monitoimijainen yhteistyö ja monialainen yhteistyö. Raportissa sisennetyt ja kursivoidut tekstit ovat lainauksia asiakkaiden ja kuntien työntekijöiden antamasta palautteesta.

2 TOIMINTA

2.1 Selvitys henkilöstön käytöstä

Oulun seudun osahankkeen henkilöstökulut olivat hankkeen aikana yhteensä 255 347,03 euroa.

Nimi	tehtävä	työpanos	ajalta
Salla Korhonen	projektijohtaja, koordinaatio 50% , Oulun seutu 50%	100%	1.5.2009– 31.10.2010
Minna Kärkkäinen	projektipäällikkö nuoret / Oulun seutu	100 %	1.1.–30.6.2009
Irja Lampinen	projektipäällikkö pienet / Oulun seutu	100 %	23.2.2009– 31.10.2010
Leena Hassi	projektipäällikkö nuoret / Oulun seutu	100 %	1.8.2009– 31.10.2010
Sonja Manssila	osahankehallinnoinnin tuki, Oulun seutu	50 % 100 %	1.5.–30.9.2009 1.9.–31.10.2010
Sanna Turunen	osahankkeen tiedotuksen tuki Oulun seutu osahankkeen tiedotuksen tuki Oulun seutu	25 % 50 %	1.1.-30.9.2009 1.11.-31.12.2009
Mari Kontio	tutkimus/koulutus moniammatill.yhteistyö, Oulun seutu	(sivutoimi)	1.7.–31.10.2009

Taulukko 1. Oulun seudun osahankkeen henkilöstö ja –kulut

2.2 Selvitys asiantuntijapalvelun käytöstä

Palvelujen ostot yhteensä 575 781,32 eur
 Josta asiantuntijapalveluja yhteensä 530 632,32 eur
 Kunnilta ostettua asiantuntijapalvelua 482 676,53 eur
 Muu toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalvelu 47 955,79 eur

TUKEVAN Oulun seudun ohjausryhmä hyväksyi kokouksissaan 23.3.09 ja 27.4.09 kuntien hankeaihioiden pohjalta pilottien budjetit. Taulukossa on kuvattu pilottien budjetit ja piloteissa toteutuneet kustannukset. Hanke osti pilotoinnissa tarvittavan asiantuntijatyöpanoksen kunnilta 21 euron tuntihintaan. Pilotointityön lisäksi kuntien asiantuntijatyöpanosta on hankittu mm. hankkeen kunta-kohtaiseen vastuuhenkilötyöhön sekä uusien toimintatapojen mallintamiseen liittyen. Kustannuserittely on esitetty luvussa 5.

Pilotti	Pilotin budjetti	toteutuneet kustannukset
1. ja 2. Raskausajan tuen polku (hyvinvointiarvio ja kotikäynti) Oulu Haukipudas Tyrvävä Muhos	117 552,00 6 928,87 6 928,87 6 928,88	112 424,55 7 205,04 1 141,44 9 196,95
3. Vanhemmuuden antoisa ja haastava pesti, perhevalmennus (Liminka)	18 217,00	17 834,25
4. Kotona hoidettavan lapsen ja hänen perheensä ryhmämuotoisen tuen polku (Kempele)	16 715,00	16 170,00
5. ja 6. Moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena siirryttäessä kotoa päivähoitoon / esiopetukseen (Oulunsalo) Moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena siirryttäessä kotoa päivähoitoon (Kiiminki)	9 330,00 6 928,88	9 358,86 4 095,00

Pilotti	Pilotin budjetti	toteutuneet kustannukset
7. Moniammatilliset toiminnallisin menetelmin ohjatut vanhempainillat (Liminka)	23 217,00	23 583,00
8. JOPO-nuoren ohjattu polku työssäoppimisen jaksolla (Oulunsalo)	14 000,00	17 438,19
9. Joustavasta joustavasti toiselle asteelle (Kempele)	18 000,00	17 918,25
10. Nuoren neuvontapiste TsekPoint (Kiiminki)	27 961,50	14 953,78
11. Perheen voimapudas (Haukipudas)	12 785,00	12 894,15
12. Vapaaehtoistyön kurssi toisen asteen opiskelijoille (Oulu)	12 000,00	10 248,00
13. Oppilaan tuen polku (Oulu)	33 000,00	32 999,19
14. Haastavasti käyttäytyvän nuoren tuen polku (Oulu)	65 000,00	64 098,06

Taulukko 2. Pilottien budjetit

2.3 Koulutukset (hankehenkilöstö/ulkopuoliset)

Projektipäälliköt ovat osallistuneet alueellisiin ja valtakunnallisiin koulutuksiin ja tilaisuuksiin pääsääntöisesti omien vastuualueidensa mukaisesti; Irja Lampinen pienten lasten perheitä ja Leena Hassi koululaisia ja nuoria käsitteleviin koulutuksiin ja tilaisuuksiin. Hanke on järjestänyt koulutusta kuntien työntekijöille (esim. moniammatillisuudesta, kuvat 1 ja 2) ja pilotoijille (esim. toiminnalliset ryhmäohjausmenetelmät). Hanke on ollut myös mukana kuntien yhteistyökumppanina kuntien järjestäessä työntekijöille ja kuntalaisille tilaisuuksia. Koulutuksiin ja tilaisuuksiin osallistumisten yhteenveto (liite 1).

Kuvat 1 ja 2. Moniammatillinen yhteistyö-koulutus Rehapolis-talossa 2009.

Projektihenkilöstö vieraili seudun kunnissa marras-joulukuussa 2009. Tapaamisten yhteydessä käytiin kuntakohtaisesti lävitse hankkeen toteutusta, ohjeistusta ja ajankohtaisia asioita. Toisella kuntakerroksella elokuussa 2010 esiteltiin pilotoitujen toimintamallien tuloksia kunnissa. Kuntakerroksille osallistui hankkeen ohjausryhmän jäseniä, kunnan seudullisia vastuuhenkilöitä, pilottien vastuuhenkilöitä ja kunnan eri toimialojen esimiehiä ja johtajia.

Oulun seudun kehittämispäällikkö Claes Krüger ja seutusunnittelija Sonja Manssila sekä TUKEVAN projektijohtaja Salla Korhonen ovat esitelleet hanketta seudullisissa tiimeissä (hyve-, nuoriso-, liikunta-, seuturakenne- ja sivistystiimi).

2.4.2 Pilotoitujen toimintamallien esittelyt alueellisissa ja valtakunnallisissa tilaisuuksissa

Hyvinvointia lapsiperheille TUKEVALLA yhteistyöllä – seminaari, Oulu 11.2.2010 (osallistui n. 150 henkilöä):

- Raskausajan tuen polku, Marita Väätäinen
- Vapaaehtoistyön kurssi toisen asteen opiskelijoille, Heli-Maarit Miihkinen
- Haastavasti käyttäytyvän nuoren tuen polku, EXIT- tiimi Katja Rounioja ja Johanna Timonen
- Nuorten neuvontapiste Tsekpoint, Annakaisa Karasti

Pohjoisen varhaiskasvatuspäivä, Oulu 6.5.2010:

- SevenUp – toiminnallinen vanhempainilta kouluun lähtevien lasten vanhemmille, Sari Kärkkäinen
- Lapsen tuen polku päivähoitoon, Tuula Herranen

Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat – seminaari, Helsinki 28.4.2010:

- TUKEVA-hanke, Leena Hassi
- Nuorten neuvontapiste TsekPoint, Annakaisa Karasti

Maakunnan hyvinvointifoorumi, Oulu 23.–24.3.2010:

- Vapaaehtoistyön kurssi Heli-Maarit Miihkinen ja opiskelija

Mielenterveys- ja päihdetyön valtakunnallinen kehittämisseminaari - matalakynnyksiset mielenterveys- ja päihdepalvelut lapsille, nuorille, työikäisille ja ikääntyneille, Helsinki 24.8.2010:

- Nuorten neuvontapiste TsekPoint, Annakaisa Karasti
- Haastavasti käyttäytyvän nuoren tuen polku, Exit - tiimi, Katja Rounioja ja Johanna Timonen

TUKEVA-messut 22.9.2010 (osallistui n. 170 henkilöä):

Tietoiskuissa puheenvuorot:

- Raskausajan tuen polku
- Toiminnalliset vanhempainillat
- Exit toiminta
- Vapaaehtoistyön kurssi

Kaikki pilotit esillä esittelypisteissä

Ministeri Paula Risikon Lasten ja nuorten Kaste- kutsuseminaari, Helsinki 5.10.2010

- Haastavasti käyttäytyvän nuoren tuen polku, Exit – tiimi, Katja Rounioja ja Johanna Timonen

2.4.3 Oulun seudun osahankeessa tuotettu materiaali

Pilottien valmisteluvaiheessa tuotettiin tiedottamiseen materiaalia (esitteet, lehtijutut) ja työstettiin pilotoinnissa tarvittavaa materiaalia (esim. hyvinvointiarviointilomakkeita, asiakaspalautelomakkeita, tiedonsiirtolomakkeita, t-paitoja, materiaalikansioita). Prosessien mallinnoista on tehty power point - esittelymateriaalit kuntien käyttöön. Tuotettu kirjallinen materiaali löytyy pilottien loppuraporteista (liite 2). Piloteissa tuotettu materiaali (loppuraportit, lomakkeet, esittelymateriaalit, ym.) on mukana muistitikulla, johon koottiin kattavasti koko TUKEVA-hankealueella, Oulun seudulla, Kainuussa ja Oulunkaarella, tuotettu materiaali.

Kuvio 2. Pilottien esitteitä

TUKEVA-hanke elää Oulunsalon lasten ja nuorten ja heidän perheidensä tukena

Että lapsi ja perhe voisivat hyvin

Riitta Kummankari

OULUNSALO Lapsi- ja nuorisovaltuusto Oulunsalo haluaa olla tulevaisuus lapsien ja nuorten kasvatustieteiden alustajaksi.

Kunta on mukana TUKEVA-hankkeessa, jolla tavoitteena on edistää lasten ja nuorten ja heidän perheidensä hyvinvointia. Työskentelyssä on otettu tulokset mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tuloksissa huomioidaan koko perhe.

Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamaan sosiaali- ja terveyspalveluiden kansalliseen kehittämishankkeeseen kuuluvassa hankkeessa on mukana koko Oulun seutu. *Edustava valokuva*

tukoon, mihin liittyy ennaltaehkäisyä ja yhteistyö nuorten ja perheiden välillä.

Tukena työkaluksena on JOPO-näkökulma ohjattu polku työssäoppimisen jaksolla, missä JOPO-ohjaja tukee nuoren työssäoppimisen polkua.

LAPSEN ja perheen yhteisen polun päivitysohjelma on saatettu Oulunsalossa yhdeksi keskeiseksi työkalukseksi. Va. päivähoidonjohtaja, TUKEVA-pilotin vastuuhenkilö Tuula Herranen sanoo, että tukea tarvitaan siinä vaiheessa, kun lapsi aloittaa päivähoiton ja jälkeen siinä vaiheessa, kun

- Olemme saaneet aikaan hedeimällistä yhteistyötä neuvolan, sosiaalityön, päivähoiton ja perheyön kanssa. Kaikki tämä kohtuu lapsen ja perheen hyväksi. Tavoitteemme on, että hyöty on pitkäkestoinen, toivon mukaan elinlaatuun vaikuttava mukaisesti koko lapsen elämän ajan. Herranen sanoo.

Myös esiopetuksen ja koulun yhteistyö on selkeästi lisääntynyt hankkeen aikana. Tästäkin hyödyn saajana on lapsi ja sitä kautta koko perhe.

Lapsen ja perheen yhteisen polun päivitysohjelmaa pilottoijana on perhepäivähoitaja Tuula Roukala. Matkalla esiopetu-

soitin ja myös sitä, minkälaisen ammattin hän voi- si lähteä perusopetuksen jälkeiseen opiskeluun.

- Meidän nuoremme tarvitsevat tukea ja ohjausta. He oppivat toimimaan ja tekemällä. Käytännön kautta oppiminen on yltä selkeä löytää osuutensa paikka yhteiskunnassa. Jos tämä kokemus jää paistumaan, nuorten mahdollisuus löytää syytä työhön toimenpiteitä, erityisopettaja Kauppinen toteaa.

Kauppinen ja Kontio painottelevat sitä, että laman seurauksena JOPO-hankkeisten työssäoppimapaikat ovat vähentyneet huolestut-

ustavasti nuorten elämänsä hyviä. Nämä ovat Oulunsalon kunnan varikko ja Vira Polar Oy Oulussa. Kumpikin on panostanut myös nuorten ohjaukseen, Kontio ja Kauppinen toteavat.

Kontio ja Kauppinen vetävät työssäoppimapaikkojen saamista. Yhteisöhenkilöinä tässä toimii lektoridinaantori Nanni Kontio.

KUMMANKARI pilottoitavaksi toteutettiin työssäoppimapaikkojen saamista, että TUKEVA-hankkeessa hyödyn saaja on lapsiperhe ja sitä kautta koko yhteiskunta.

- Kun pystymme tuke-

Kuvio 3. Lehtileike Oulunsalon JOPO-pilotista.

2.5 Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Oulun yliopistollisen sairaalan lastenpsykiatrian klinikan kanssa on kokoonnuttu säännöllisesti ja tiedotettu hankkeen etenemisestä ja käyty keskusteluita yhteistyöstä. Keskustelukumppaneina ovat olleet apulaisylilääkäri Pirjo-Liisa Kurki ja ylihoitaja Anna-Maija Puusti.

Hanketoimijoiden välillä on verkostoiduttu (Vareskeskus, Etsivän työn – hanke, Lapsen hyvä arki – hanke, Voimaperhe-hanke, Kohti kumppanuutta – hanke) ja tehty yhteistyötä hankkeiden järjestämissä tilaisuuksissa. Lapsen hyvä arki – hankkeen järjestämällä Pohjoisen Varhaiskasvatuspäivillä 2010 Limingan ja Oulunsalon pilotoijat olivat mukana alustamassa työpajatyöskentelyä.

Oulun seudun ammattikorkeakoulun ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittaneet kaksi opiskelijaa ovat tehneet arviointitutkimuksen Raskausajan tuen polku – pilotista.

2.6 Raportointi

TUKEVA-hankkeen toimintaa ja tuloksia on seurattu hankkeen aikana koko hankkeen yhteisessä johtoryhmässä ja kehittämissäryhmässä sekä osahankekohtaisissa ohjausryhmissä ja työryhmissä. Hankkeesta on tehty kolme väliraporttia ja maksatushakemusta: ajalta 1.11.-31.12.2008, 1.1.-31.10.2009, 1.11.2009-28.2.2010 sekä loppuraportti, joka sisältää kustannukset ja tulokset koko hankeajalta 1.11.2008-31.10.2010.

Oulun seudun osahankekohtaisissa ohjausryhmässä on 11 varsinaista ja 11 varajäsentä sekä yksi asiantuntijajäsen Oulun kaupungilta ja yksi hankkeen hallinnoijatahon edustaja. Jäsenet ovat sosiaali-, terveys-, sivistys- ja nuorisotoimen johtavia viranhaltijoita. Ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana 14 kertaa ja kokouksista on laadittu muistiot. Liitteessä 3 on esitetty ohjausryhmän jäsenet, varajäsenet ja pidetyt kokoukset.

Kuntien vastuuhenkilöiden ryhmässä oli yhteensä 22 edustajaa, pienten osion vastuuhenkilöitä oli kymmenen ja nuorten osion edustajia 12. Liitteeseen 4 on koottu kuntien vastuuhenkilöt ja pidetyt kokoukset. Vastuuhenkilöt ovat kokoontuneet projektipäälliköiden johdolla yhteensä 16 kertaa hankkeen aikana. Vuonna 2009 kokoukset järjestettiin erikseen molemmille vastuuhenkilöryhmille ja vuoden 2010 alusta ryhmät yhdistettiin. Kokouksista on laadittu muistiot.

3 HANKKEEN TOTEUTUS JA TULOKSET

Tässä luvussa on kuvattu osahankkeen toteutusta sekä tuloksia. Osahankkeen kaksi keskeistä toimenpidekokonaisuutta olivat *uusien toimintatapojen kehittäminen lapsiperheiden tuen ja palvelujen tuottamiseen* sekä *lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelmatyö*.

3.1 Uusia toimintatapoja lapsiperheiden tuen ja palveluiden tuottamiseen Oulun seudulla

Hankkeen aikana kehitettiin ja mallinnettiin 14 uutta toimintamallia lapsiperheiden palveluihin. Näistä 13 toimintamallia myös pilotoitiin seudun kunnissa. Kehitetyt toimintamallit kohdentuivat palveluihin, joiden kohderyhmä oli aina raskausajasta nuoriin aikuisiin saakka. Seuraavassa on kuvattu kehittämistyön eteneminen kategorisesti prosessien valinnasta, mallinnuksista, pilotoinnista, tuloksista sekä juurruttamisesta.

3.1.1 Kehitettävien prosessien valinta

Oulun seudun osahanke muotoutui Matti Rimpelän työstämän seudullisen esiselvityksen pohjalta sekä Oulun lyseon, Kempeleen ja Oulunsalon kuntien hankeaihoista. Myös muut kunnat työstivät omia hankealoitteitaan hankkeen käynnistyttyä tammikuussa 2009. Oulun kaupunkia lukuun ottamatta pilotoivissa kunnissa nimettiin monitoimijaiset työryhmät suunnittelemaan ja valmistelemaan uusia kehittämisen kohteita / hankeaihoita. Kuntien monitoimijaisissa työryhmissä oli mukana hankkeen kuntakohtaiset vastuuhenkilöt ja muita eri toimialojen edustajia sekä osassa kuntia myös hankkeen ohjausryhmän jäsen. Oulussa kolmea hankealoitetta työstettiin erillisissä ryhmissä. Hankealoitteisiin koottiin uuden pilotoitavan toimintamallin tavoitteita, toimenpiteitä, odotettavissa olevia tuloksia, tulosten hyödyntämistä seudullisesta näkökulmasta, nimettiin ohjausryhmä pilotille ja tehtiin alustava kustannusarvio pilotoinnille. Hankkeen alussa toimenpidekokonaisuudet jaettiin pienten lasten ja heidän perheidensä sekä nuorten ja heidän perheidensä hankeosioihin. Irja Lampinen aloitti 23.2.2009 pienten lasten kokonaisuuden projektipäällikkönä. Minna Kärkkäinen toimi nuorten osion projektipäällikkönä 1.1.- 30.6.2009 ja 1.8.2009 alkaen projektipäällikön tehtävässä jatkoi Leena Hassi.

Osa kuntien monitoimijaisista työryhmistä jatkoi toimintaa pilotoinnin aikana sen ohjausryhmänä ja osaan pilotteja perustettiin pilottikohtaiset ohjausryhmät. Pilottien ohjausryhmän kokouksissa hankkeen projektipäälliköt ja -johtaja olivat tarvittaessa paikalla ohjaamassa ja tukemassa pilotointia. Pilottien ohjausryhmät kokoontuivat osassa pilotteja säännöllisesti kerran kuukaudessa, osassa harvemmin tai ei ollenkaan.

Kuntien nimeämät kuntakohtaiset **vastuuhenkilöt** sekä pienten lasten että nuorten osioon muodostivat osahankkeen toimenpidekokonaisuuksiin **seudulliset työryhmät**. Vastuuhenkilöt olivat mukana seudullisessa kehittämistyössä ja kuntakohtaisissa työryhmissä. Kokouksissa vastuuhenkilöt arvioivat ja esittelivät pilotointisuunnitelmia ja projektipäälliköt tiedottivat hankkeen etenemisestä. Pienten ja nuorten osioiden vastuuhenkilötyöryhmät yhdistyivät pilotointien käynnistyessä joulukuussa 2009. Vastuuhenkilöt (yht. 22 hlöä 10 kunnasta) kokoontuivat noin kerran kuukaudessa projektipäälliköiden johdolla.

Oulun seudun kymmenestä kunnasta kahdeksan kuntaa lähti pilotoimaan uusia toimintamalleja. Alla olevassa kuviossa 4 on esitetty 14 pilotointiin valittua prosessia. Kuvioista ilmenee myös kunnat, joissa prosesseja pilotoitiin. Uudet kehitettävät ja pilotoidut toimintatavat sijoittuvat raskauden alusta lapsiperheen eri kehitysvaiheiden kautta aina nuoruusikään saakka. Pääpaino pienten piloteissa (alle kouluikäiset lapset ja heidän perheensä) oli vanhempien tukemisessa mm. erilaisilla ryhmätoiminnoilla. Nuorten piloteissa (koululaiset ja

nuoret) kohdattiin sekä nuoria että heidän vanhempiaan. Pilottien kesto vaihteli 3-9 kuukauden välillä. Pilotteihin varatut määrärahat on esitetty taulukossa 2 kappaleessa 2.2.

Kaikista piloteista on laadittu loppuraportit, jotka ovat tämän raportin liitteinä (liite 2).

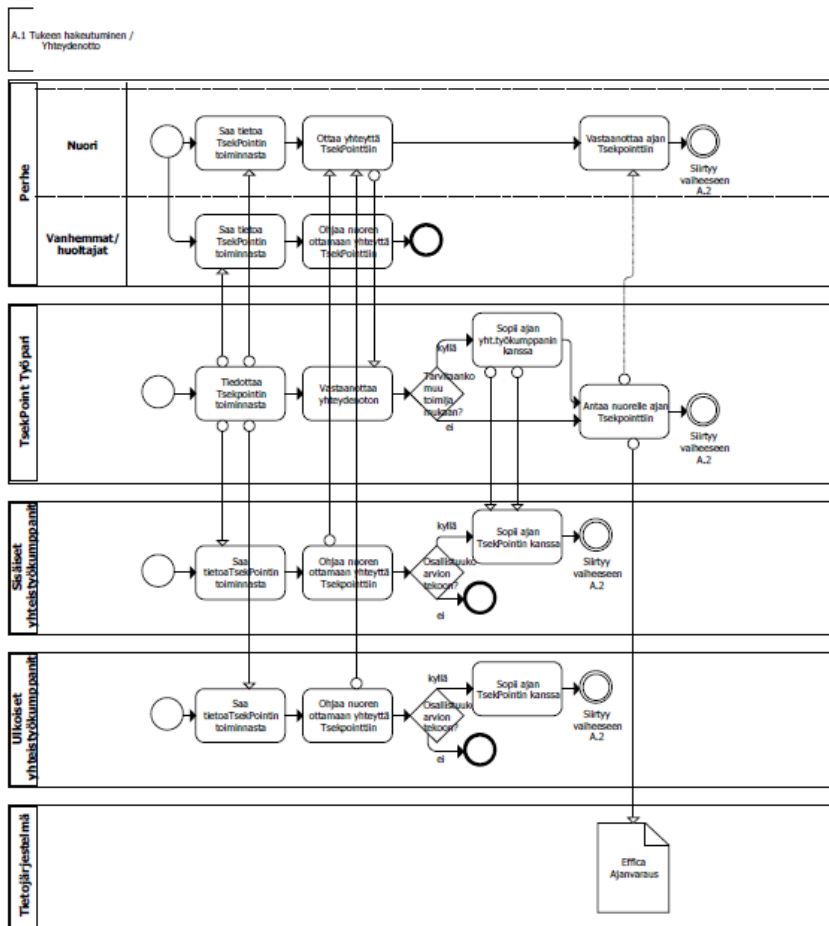

Kuvio 4. Oulun seudulla kehitetyt ja pilotoidut uudet toimintamallit. Oranssilla värillä TUKEVA 2 – jatkohankkeeseen laajemmin juurrutettaviksi valitut viisi toimintamallia.

3.1.2 Pilotoitavien prosessien mallinnus

Mallinnukset ovat prosessin johtamisen, hallinnan ja parantamisen väline ja ne toimivat muutoksenhallinnan tukena. Mallinnuksia käytetään tehtäviin ja toimintaan perehdyttämiseen, koulutukseen ja toimintaa tukevien tietojärjestelmien kehittämiseen. Mallintaminen on yhteinen kieli prosessiin ja sen kehittämiseen liittyville osapuolille. Mallintaminen ei ole pelkästään mallinnuskaaviokuvan tuottamista.

Prosessimallinnukset (-kuvaukset) kertovat, mitä asiakkaalle tapahtuu prosessissa. Mallinuksissa määritellään, kuka on prosessin asiakas, miten ja keiden välityksellä hän ohjautuu palvelun piiriin, miten palvelu käynnistyy, millaisten vaiheiden kautta asiakkuus etenee prosessissa, miten kauan asiakkuus kestää ja ketkä ovat keskeiset toimijat prosessissa. Mallintaminen tekee työstä tavoitteellisempaa, läpinäkyvämpää sekä toisten työntekijöiden että yhteistyökumppaneiden kannalta. Asiakkuudesta tulee myös helpommin ymmärrettävää ja hallittavaa.

Kuvio 5. ProcessGuide-ohjelmalla tehty prosessin mallinnuskuva.

Pilotointiin valituista prosesseista mallinnettiin tavoitetilat ja ne kuvattiin QPR:n ProcessGuide – mallinnusohjelmalla. Mallinnukset tallennettiin Oulun kaupungin palvelimelle ja kaupungin ylläpitämään prosessipankkiin. Mallinnukset julkaistaan myös KuntalT:n ylläpitämässä prosessipankissa. Mallinnukseen osallistuville työntekijöille annettiin prosessipankkiin katseluoikeudet mallinnuksen ajalle. Hankkeen projektipäällikkö Leena Hassi mallinsi 12 prosessia. Lisäksi Oulun kaupungin opetustoimesta kahdessa prosessissa mallintajina toimivat projektityöntekijä Minna Hellsten ja opettaja Harri Anttonen. Oulun opetustoimen projektisuunnittelija Soile Jurvelin kirjoitti mallinnusten toiminnot taulukkomuotoon. Oulun kaupungin suunnittelija Kirsti Mattila toimi kunkin pilotin ensimmäisessä mallinnuspalaverissa tukena ja ohjaajana. Projektipäällikkö Irja Lampinen osallistui pienten osion mallinnuspalaveriin. Mallinnuspalavereista laadittiin muistiot.

Mallinnusta varten pilotointiin osallistuvat kunnat nimesivät moniammatillisen työryhmän työstämään prosessia. Ryhmissä oli keskimäärin 9 työntekijää / ryhmä. Kaikkiaan prosessien mallintamiseen osallistui kunnista yhteensä 100 työntekijää, jotka edustivat 50 eri ammattinimikettä (liite 5). Mallintajat edustivat monipuolisesti kunnan eri toimialoja: terveydenhuolto, sosiaalityö, mielenterveys- ja päihdetyö, päivähoido, opetustoimi, nuoriso- ja kulttuuritoimi. Lisäksi mallintamistyöhön osallistui työntekijöitä muista organisaatioista: seurakunta, työpajatoiminta, yrittäjäjyhdystys sekä yksi entinen JOPO-nuori (JOPO=joustava perusopetus).

Mallintaminen ajoittui kesäkuun 2009 ja tammikuun 2010 välille. Keskimäärin prosessin mallintamiseen käytettiin 5-6 tapaamiskertaa á 3 tuntia. Pilotointien loppuvaiheessa tehtiin tarkennus prosesseista tehtyihin mallinnuksiin ja tarvittavat korjaukset. Yhteensä mallinta-

miseen käytettiin 1 100 tuntia, eli työpäiviksi muutettuna vajaa 7 kk kuntien työntekijöiden työpanosta.

3.1.3 Pilotointi

Pilotin valmistelu:

Kaikista piloteista tehtiin kuntien kanssa pilotointisopimukset, joissa määriteltiin pilotoinnin kohde ja tavoite, kuvattiin pilotoinnin toimenpiteet, aikataulu, resurssit, arviointi ja asiakaspalautteen kerääminen, sekä raportointi- ja laskutuskäytännöt. Henkilöstöä koulutettiin ja perehdytettiin uuteen toimintatapaan ennen pilotointien alkamista. Esimerkiksi Raskausajan tuen polku -pilotissa järjestettiin pilotointiin osallistuvissa neuvoloissa tiedotustilaisuudet yhteistyökumppaneille ja pilotoiville työntekijöille. Limingassa järjestettiin hankkeen toimesta toiminnallisten ryhmänohjausmenetelmien koulutus pilottiin osallistuville ryhmiä ohjaaville työntekijöille. Lisäksi piloteista tehtiin esitteitä ja valmisteltiin pilotissa tarvittavaa kirjallista materiaalia (esim. voimavaramittarit).

Pilotointi:

Pilotteihin nimettiin vastuuhenkilöt, joiden tehtävänä oli ohjata ja koordinoita pilotointia sekä vastata tiedottamisesta. Vastuuhenkilöiden lisäksi pilotteihin osallistui seudun kunnista yhteensä 120 työntekijää eri toimialoilta. Pääsääntöisesti pilotoijat olivat samoja henkilöitä, jotka olivat mukana toimintamallin mallinnusvaiheessa (liite 5). Suurin osa työntekijöistä teki pilotointia oman työnsä ohella, vain muutama työntekijä oli irrotettu pilotointiin 100 %:sti.

Mallinnetuista prosesseista 13 pilotoitiin ja yhdessä prosessissa kehitettiin toimintamalli (Oppilaan tuen polku). Oulun seudulla pilotoituissa prosesseissa oli mukana yhteensä n. 350 asiakasta. Asiakkaina ja osallisina piloteissa olivat lasta odottava perhe, vauvaperhe, leikki-ikäisen lapsen perhe, tukea tarvitseva nuori ja hänen perheensä, erilaisissa siirtymävaiheissa olevat vanhemmat (lapsi päivähoitoon, eskariin ja yläkouluun), siirtymävaiheessa olevia nuoria (toiselle asteelle) ja lukio-ikäiset nuoret.

Piloteissa vanhemmille järjestettiin ryhmätoimintaa (ryhmäneuvola, voimavararyhmä, esikoryhmä, Päin perhettä -ryhmä), jonka tavoitteena oli vertaisuuden kokeminen ja vertaistuki. Ryhmissä käytettiin toiminnallisia ryhmäohjausmenetelmiä. Työparityöskentelynä tehtiin hyvinvointiarvioita ja -suunnitelmia. Kotikäyntejä tehtiin lasta odottaviin perheisiin, lapsille päivähoitopaikkaa hakeviin perheisiin, tukea tarvitseville nuorille ja heidän perheille. Lisäksi muina työmenetelminä käytettiin palveluohjausta, ylisektorista yhteistyötä, vapaaehtoistyötä ja tuotettiin materiaalipaketteja.

Kuva 3 (vas): Nuoria ”Kävelevässä kirjastossa”.

Kuva 4 (oik): Perhepalveluohjaaja Tuija Roukala (oik.) keskustelee päivähoitoon liittyvistä asioista perheen kanssa. Kuva: Rita Kumpulainen.

Limingan ja Haukiputaan yhteistyönä tehtiin sähköinen perhepalveluopas. Oppaaseen koottiin kaikki lapsille, nuorille ja lapsiperheille em. kunnissa eri toimijoiden, myös yksityisen ja kolmannen sektorin, tuottamat palvelut. Oppaan avulla palvelujen löytäminen on helppoa ja vaivatonta sekä kuntalaisille, että työntekijöille. Oppaan tekemisen lähtökohtana oli, että eri toimijoiden tarjoamat päällekkäiset palvelut karsiutuisivat. Oppaat on viety Limingan ja Haukiputaan intra- ja internetsivuille.

Piloteista tehdyissä loppuraporteissa on kuvattu kunkin pilotin pilotointiprosessi kokonaisuudessaan ja pilotoinnin tuloksia (liite 2).

3.1.4 Tulokset

Hankkeen tulokset esitetään suhteessa koko TUKEVA -hankkeen yhteisiin tavoitteisiin sekä suhteessa Oulun seudun osahankkeen tavoitteisiin. Tulokset on koottu yhteen pilottien loppuraporteista.

Tulokset hankkeen yhteisiin tavoitteisiin

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin, mielenterveyden ja sosiaalisen turvallisuuden edistäminen sekä terveyserojen kaventaminen

Palveluja on tarjottu kaikille asiakkaille (esim. neuvola- ja päivähoitopilottien kotikäynnit, vanhempainillat erilaisissa siirtymävaiheissa). Toimintamalleissa on korostunut ennaltaehkäisevä työskentely ja varhainen tuki lapsille ja perheille (hyvinvointiarvio odottaville perheille, vapaaehtoistyö, päivähoiton palveluohjaus). Monitoimijainen, ylisektorinen työote on toteutunut kaikissa piloteissa (terveydenhoitajan ja sosiaalityöntekijän työparityöskentely, varhaiskasvatuksen, seurakunnan ja sosiaalitoimen yhteisesti järjestämä ryhmätoiminta).

Kuntalaisten ja lapsiperhetoimijoiden osallisuuden vahvistaminen

Lapsiperhetoimijat ovat osallistuneet pilotoinnin suunnitteluun ja pilotoitavien prosessien mallintamiseen moniammatillisena työryhmätyöskentelynä. Pilotoitavissa prosesseissa asiakkaat ovat voineet vaikuttaa heille tarjottavien palvelujen sisältöihin (vanhempainillat). Asiakkailta on kerätty asiakaspalautetta pilotoinnin aikana. Hanke on järjestänyt seminaareja kuntien työntekijöille ja yhteistyökumppaneille (Hyvinvointia lapsiperheille TUKEVALLa yhteistyöllä -seminaari 11.2.2010 ja TUKEVA -hankkeen messutapahtuma 22.9.2010)

Uusi toimintatapa lapsiperheiden tuen ja palveluiden tuottamiseen

Hankkeessa kehitettyjä uusia toimintamalleja pilotoitiin pilotointisuunnitelmien mukaisesti. Pilotoiduista prosesseista on valittu viisi seudullisesti juurrutettavaa toimintamallia. Juurrutustyö käynnistyy TUKEVA2-hankkeessa.

Ikäkausittaisten hyvinvointiarvioiden ja hyvinvoinnin seurantajärjestelmien pilotointi

Tämän tavoitteen osalta kehittämistyö ja pilotointi oli suunniteltu tehtäväksi yhteistyössä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa. THL:n (Stakes & KTL) organisaatiomuutoksen vuoksi yhteistyön käynnistyminen tähän liittyen kuitenkin viivästyi syksyyn 2009 ja yhteistyössä tehtävä kehittämistyö ja pilotointi siirtyi toteutettavaksi TUKEVA 2 jatkohankkeeseen. Ikäkausittaisten hyvinvointiarvioiden kehittämisen osalta on kuitenkin jo edetty TUKEVA 1 hankkeen aikana ja raskausajan hyvinvointiarviointia on kehitetty ja pilotoitu Raskauden ajan tuen polku -pilotissa. Tämän tavoitteen osalta työ siis jatkuu TUKEVA 2 – jatkohankkeessa, jossa kyseisessä toimenpidekokonaisuudessa kehitetään hyvinvointiarviointijärjestelmiä raportoinnin ja tiedon hyödyntämisen näkökulmasta sekä luodaan toimintamalli, joka mahdollistaa kerätyn tiedon hyödyntämisen perustyössä ja päätöksenteossa. Pilotointikohteeksi on valittu neuvoloissa suoritettava laaja ikäkausittainen terveystarkastus 4-vuotiaille lapsille. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa työstyetty ja hankkeessa pilotoitu toimintatapa/malli on siirrettävissä myös muihin ikäkausittaisten arviointien prosesseihin.

Lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma poliittisen päätöksenteon ja johtamisen tueksi

Lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelmatyön taustalle on tuotettu hankkeen aikana tutkimustietoa seudun kuntien lasten ja nuorten omiin kokemuksiin perustuvasta hyvinvoinnista. Tämän ensimmäisen osatutkimuksen kohderyhmänä olivat 11-, 14-, ja 17 -vuotiaat lapset ja nuoret Oulun seudun kunnissa. Tutkimukseen osallistui yhteensä 1202 vastaajaa. Itse ohjelmatyö käynnistyy TUKEVA 2:n puitteissa marraskuussa 2010 seminaarilla, jossa alustetaan ohjelmatyötä asiantuntijapuheenvuoroilla tilastojen ja tuoreiden tutkimustulosten valossa ja kuullaan sekä nuorten että vanhempien ajatuksia ohjelmatyöstä. Edellä mainitun hyvinvointitutkimuksen raportti on liitteenä 6.

Tulokset Oulun seudun osahankekohtaisiin tavoitteisiin

Moniasiantuntijaisen yhteistyön kehittäminen:

Oulun seudun kunnissa kehitettiin 14 uutta toimintatapaa ja ne etenivät pääosin pilotointisuunnitelmien mukaisesti. Pilotit kohdistuivat kattavasti elämäntapaajattelua mukaillen raskausajasta aina nuoren aikuisen maailmaan asti. Mallintamisprosessin aikana kunnan eri sektoreiden työntekijät tutustuivat toisiinsa ja toistensa työhön. Prosessin aikana työntekijät joutuivat pohtimaan omaa työtään ja mallintamisprosessin tuloksena syntyi otollinen pohja ylisektoriselle yhteistyölle.

Osa pilotoiduista toimintamalleista vakiintui kuntaan pysyväksi toiminnaksi pilotoinnin päätyttyä. Limingassa synnytysvalmennukseen liitettiin fysioterapiaosuus ja isyysosuus sekä luotiin synnytysvalmennuskansio, jonka avulla voidaan perehdyttää uudet työntekijät sekä kerätä asiakaspalautetta. Uutena valmennuksessa on yksi synnytyksen jälkeinen ryhmätaapaaminen. Niin ikään Esikko -ryhmän toiminta jatkuu Limingassa. Toteutuksesta vastaavat neuvolan perhetyöntekijä ja seurakunnan diakonissa. Voimavararyhmä jatkaa toimintaansa ennaltaehkäisevänä ja korjaavana asiakastyönä.

Haukiputaalla jatkuu koululaisten koulutus- ja ammatinvalintaa tukeva ”Kävelevä kirjasto”. ”Kävelevä kirjasto” - toiminta järjestetään Haukiputaalla ensi keväänä ennen oppilaiden yhteishakua helpottamaan oppilaiden ammatinvalintaa. Oulunsalon ”eskaristartissa” luotiin yhteys koteihin, jolloin myöhemmin tapahtuvan yhteydenoton kynnyks on matalampi molemmin puolin. Limingassa järjestetään helmikuussa kaikkien esikoululaisten vanhemmille yksi yhteinen Seven up -ilta. Aiheena tapaamisessa on kouluun lähtevien valmiudet, ohjaajina toimivat esiopettajat ja esim. sosiaalitoimen henkilöstö.

Osassa kuntia toimintamalli jatkuu hieman muunneltuna, jokin elementti toimintamallista muuttui tai toimijatahoissa tapahtui muutoksia. Esimerkiksi raskausajan tuen polku - pilotissa tehdään hyvinvointiarvio voimavaramittarin avulla, mutta parityöskentelynä tehtävä

kotikäyntiä ei toteuteta kaikissa toimintamallia pilotoinneissa kunnissa. Oulussa pilotoidun lukiolaisten vapaaehtoistyön toimintamallin otti Liminka käyttöön.

Moniammatillinen yhteistyö tiivistyi pilotointien aikana. Jo prosessien mallinnusvaihe antoi hyvän pohjan yhteistyölle, kun työntekijät tutustuivat toisiinsa ja toistensa työhön. Mallintaminen antoi myös eväitä kuntarajat ylittävälle yhteistyölle, koska muutamissa prosesseissa oli mukana useamman kunnan työntekijöitä. Yhteistyön lisääntymisen myötä eri toimijat sopivat yhteiset työkäytänteet ja yhteisen tavoitteen työlleen.

Haastavasti käyttäytyvän nuoren tuen polku-pilotissa tehdyssä haastattelututkimuksessa nousi esille haastateltujen kertomana varhaisen tuen ja yhteistyön puuttuminen. Nuorten tilanteet olivat jo kriisiytyneet, kun yhteydenotto lastensuojeluun tuli. Haastattelussa tuli myös esille se, että päihdeongelmaista vanhempaa tuettaessa lapset olivat jääneet huomioidatta.

Uusien moniasiantuntijaisten työmenetelmien kehittäminen:

Hankkeessa kehitettiin tai otettiin ”uusiokäyttöön” moniasiantuntijaisia työmenetelmiä ja palvelutuotteita. Työparityöskentelyn avulla perheille pystyttiin tarjoamaan muutakin kuin esimerkiksi vain perinteisesti raskaudenseurantaan liittyvää seurantaa ja tukea. Terveystenhoitaja teki kotikäyntejä perhetyöntekijän, psykiatrisen sairaanhoitajan, sosiaalityöntekijän ja päihdetyöntekijän kanssa. Tällä tavoin päästiin tukemaan konkreettisesti perheitä. Kotikäynti työmuotona antoi mahdollisuuden rauhalliseen ja kokonaisvaltaiseen tutustumiseen perheen kanssa.

Piloteissa tuotettiin runsaasti erilaista tuki- ja oheismateriaalia, joka on kaikkien seudun kuntien ja myös muiden TUKEVAN osahankkeiden toimijoiden käytössä. Perheiden ja nuoren hyvinvoinnin arviointiin kehitettiin voimavaramittareita (raskauden ajan tuen polku -pilotti ja nuorten neuvontapiste TsekPoint). Perheille räätälöitiin perheen, nuoren ja työparin kanssa käydyn keskustelun pohjalta hyvinvointisuunnitelma, jolloin pystyttiin kohdentamaan tuki ja apu yksilöllisesti. Haastavasti käyttäytyvän nuoren tuen polku - pilotissa pystyttiin nuorta auttamaan jo ennen lastensuojelutoimenpiteitä ja siten pystyttiin vähentämään sosiaalitoimen asiakkuuksia.

JOPO-luokassa (joustava perusopetus) luotiin uusi toimintamalli työssäoppimisjaksoille ja JOPO-ohjaajan toimenkuva muuttui päätoimiseksi. Sähköiseen perhepalveluoppaaseen koottiin Limingan ja Haukiputaan yhteistyönä kunnissa tarjottavat lasten, nuoren ja perheiden palvelut. Opas on monipuolinen ja siinä on huomioitu eri perheenjäsenten mahdollinen palvelun tarve. Molemmat kunnat ottavat oppaan käyttöönsä. Perusopetuksessa olevalle oppilaalle tuotettiin tuen polun malli, jossa kuvattiin erilaiset tukimuodot ja niille saatavuusperusteet.

Osaamisen lisääminen:

Työntekijöiden tieto-taitoa lisättiin järjestämällä uusien toimintamallien vaatimaa koulutusta. Yhteenveto kuntien piloteissa toimineille työntekijöille järjestetystä koulutuksesta on esitetty liitteessä 1.

Kotikäyntien/ kotiin annettavan tuen kehittäminen moniasiantuntijaisesti:

Kotikäyntejä tehtiin lasta odottaviin perheisiin, lapselle päivähoitoa hakeviin perheisiin, tukea ja tilannearviointia tarvitsevan nuoren ja hänen perheensä luokse. Kotikäyntejä tekivät pääsääntöisesti eri ammattiryhmistä koostuvat työparit.

Yksilöllisen tuen ja avun kohdentaminen lapsiperheille hyvinvointisuunnitelmien avulla:

Lasta odottaville perheille (isä ja äiti) tehtiin hyvinvointiarvio ja -suunnitelma voimavaramittarilomakkeen avulla. TsekPointissa nuorelle tehtiin hyvinvointiarvio ja -suunnitelma nuoren

voimavaramittarilomakkeen avulla. Haastavasti käyttäytyvän nuoren tilannetta arvioitiin Baro-menetelmällä ja tehtiin lastensuojelutarpeen selvitys.

Verkostoyhteistyön kehittäminen ja tehostaminen:

Moniammatillinen työskentelytapa loi hyvän pohjan verkostoyhteistyölle. Useissa piloteissa toimintamallina oli eri toimijoiden muodostamia yhteistyöryhmiä. Esimerkiksi Kempeleessä kotona hoidettavien lasten ja heidän perheidensä palveluja koordinoi ryhmä, jossa oli edustus varhaiskasvatuksesta, sosiaalityöstä, seurakunnasta, neuvolasta. Päivähoidon, neuvolan ja esiopetuksen yhteistyönä järjestettiin tiedonsiirtopalavereja koskien lapsen ja perheen erilaisia siirtymävaiheita, esimerkiksi lapsen siirtyessä kotoa päivähoittoon tai esiopetukseen. Sähköiseen perhepalveluoppaaseen koottiin tiedot kunnassa palveluja tuottavista tahoista.

Asiakaslähtöisten ja perhekeskeisten palveluprosessien kehittäminen:

Perheille tarjottiin mahdollisuus joustavaan asiointiin perhepalveluverkostossa. Perheiden tarpeita ja toiveita kuultiin ja niihin vastattiin esimerkiksi päivähoidosta tehdyillä kotikäynneillä perheen hakiessa lapselle päivähoitopaikkaa. Vaihtoehtoisesti perhe saattoi asioida henkilökohtaisesti päivähoidon palveluesimiehen luona. Neuvolassa hyvinvointiarvioita tehtäessä myös tulevat isät huomioitiin kartoittamalla heidän terveydentilaa erilaisilla mittauksilla ja keskustelemalla voimavaramittarin tuloksista. Vapaaehtoistyön opiskelijat valitsivat itse vapaaehtoistyöpaikan, JOPO-nuoret rohkaistuivat kysymään työpaikkoja ja ammatinvalintaa ja jatko-opiskelupaikat selkiytyivät. Vanhemmat saivat vertaistukea ja verkostoituivat sekä saivat ammattihenkilöiden antamaa tukea vanhemmuudelle.

Pilotointi toi esille puutteita lapsiperhetoimijoiden palvelukentässä. Pilotoinneissa saatettiin todeta tarvetta ohjata asiakkaita uudenlaiseen palveluun, jota kunnassa ei ollut tarjolla.

Henkilöstön työaikajärjestelyjen kehittäminen:

Hankkeen käynnistyttyä tämän tavoitteen ei katsottu kuuluvan ensisijaisesti TUKEVAN tavoitteeksi, joten toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi ei aloitettu ja se jäi siten toteutumatta.

Ryhmätoiminnan kehittäminen perhekeskeisesti ja moniasiantuntijaisesti:

Seurakunta oli mukana jo uusien toimintamallien mallintamisvaiheessa ja yhtenä toimijana piloteissa (Kempele, Liminka, Haukipudas). Yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tehtiin vapaaehtoistyön kurssin toteuttamisessa. Limingan ja Haukiputaan sähköiseen perhepalveluoppaaseen koottiin kaikki em. kunnissa olevat yksityisen ja kolmannen sektorin toimijat (esim. järjestöt, liikuntaseurat) kuntatoimijoiden lisäksi.

Perhepalveluverkoston toiminnan vaikuttavuuden lisääminen:

Kaikki pilotoidut prosessit mallinnettiin QPR:n ProcessGuide mallinnohjelmalla, jolloin saatiin strukturoitu malli toiminnalle. Piloteissa käytettiin strukturoituja arviointi- ja haastattelulomakkeita, joiden avulla saatiin yhdenvertaista ja vertailukelpoista tietoa.

Sähköisten potilastietojärjestelmien hyödyntäminen ja strukturoidun kirjaamisen kehittäminen:

Raskausajan tuen polku -pilotissa tehtiin uudet tilastointiohjeet ja kirjaamiskäytännöt. Tällöin tieto oli suoraan saatavissa raporttina potilastietojärjestelmästä. Pilotissa sosiaalityöntekijä kirjasi omiin tietojärjestelmiin kotikäynneillä syntyneen tiedon. Mahdollisuus toisen hallinnonalan kirjausten lukemiseen olisi koettu tärkeäksi salassapitosäädökset huomioiden.

3.1.5 Uusien toimintamallien seudullinen juurruttaminen

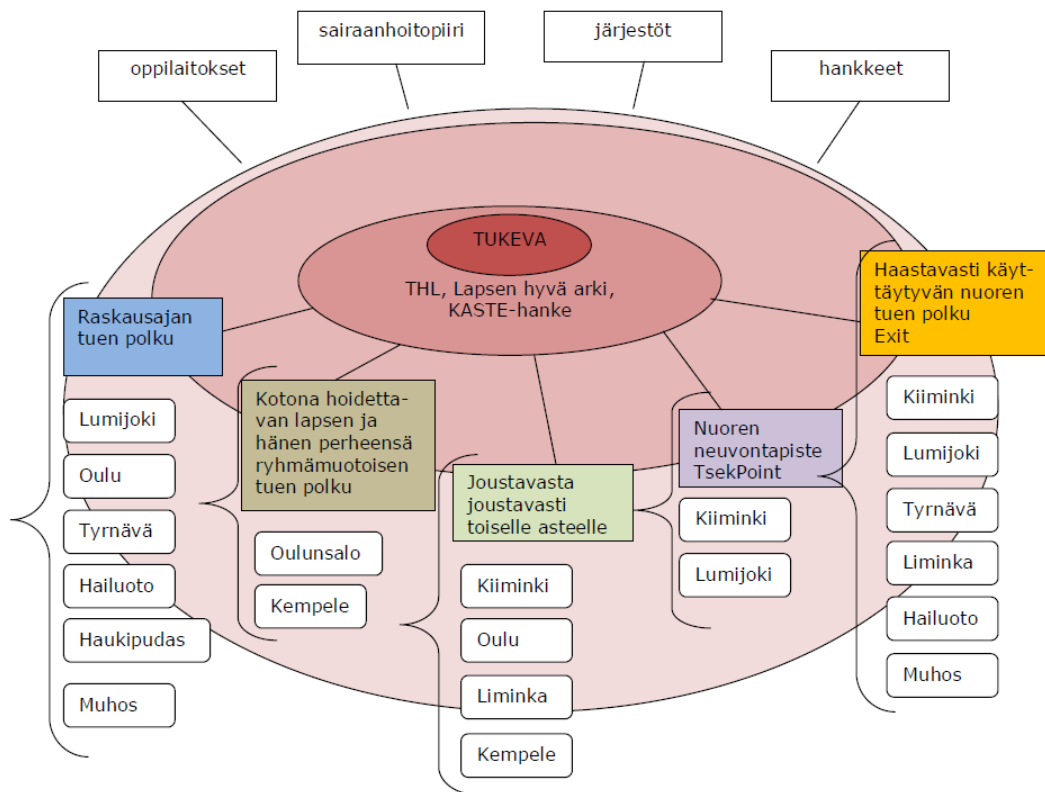
Pilotit päättyivät kesäkuussa 2010, jolloin pilottien vastuuhenkilöt kirjoittivat niistä loppuraportit (liite 2). Pilotoinnin loppuvaiheessa käytiin pilotoijien kanssa yhdessä läpi prosessimallinnukset (toisen vaiheen mallinnus). Pilotoinnin aikana toimintamalleihin oli tullut muutoksia, jotka huomioitiin toisen vaiheen mallinnuksessa ja tehtiin tarvittavat korjaukset. Pilottien vastuuhenkilöt laativat toimintamalleista juurrutussuunnitelmat.

Oulun seudun kuntien palvelutarpeista valikoituneista ja pilotoiduista toimintamalleista hankkeen ohjausryhmä valitsi syyskuussa 2010 viisi toimintamallia seudullisesti juurrutettavaksi TUKEVA 2:n aikana. Ennen ohjausryhmän valintaa projektipäälliköt esittelivät yhteenvetoon ja tuloksia pilotoiduista toimintamalleista kaikissa seudun kymmenessä kunnassa. Juurrutettavien pilottien valinnassa käytettiin perusteina seuraavia asioita:

- *toiminta tukee asiakkaan osallisuutta palveluprosessissa*
- *vaikutukset kohdistuvat suoraan kohderyhmään (asiakas)*
- *vaikutukset kohdistuvat välillisesti kohderyhmään (viranomaiset ja työntekijät)*
- *toimintatapa kehittää moniammatillista asiakastyötä*
- *toimintatapa kehittää moniammatillista palvelukokonaisuuksien suunnittelua*
- *toimintamalli on siirrettävissä toiselle toimintasektorille, toiseen kontekstiin*
- *toimintamalli on siirrettävissä toiseen kuntaan*
- *kustannushyödyt todennettavissa varhaisessa vaiheessa (kuukausia)*
- *kustannushyödyt todennettavissa pitemmällä aika välillä (vuosia)*

TUKEVAN Oulun seudun ohjausryhmä valitsi seudulliseen juurruttamiseen seuraavat toimintamallit: 1. Raskausajan tuen polku, 2. Kotona hoidettavan lapsen ja hänen perheensä ryhmämuotoisen tuen polku, 3. Nuoren neuvontapiste TsekPoint, 4. Joustavasta joustavasti toiselle asteelle ja 5. Haastavasti käyttäytyvän nuoren tuen polku.

Tämän jälkeen kunnat valitsivat em. viidestä toimintamallista 1-3, jotka viedään kunnissa juurrutettaviksi ja osaksi perustyötä TUKEVA 2 -hankkeen aikana. Kunnissa päätökset tehtiin joko virkamies- ja/tai poliittisen päätöksentekoprosessin kautta. Kuviossa 6 on esitetty juurrutettavat toimintamallit ja kunnat, jotka lähtevät niitä juurruttamaan. Juurruttamisen mallina käytetään Terveyden- ja hyvinvointilaitoksen (THL) oppimisverkosto – toimintamallia.

Kuvio 6. Juurruttamisen tukena käytettävä Oppimisverkosto-malli.

3.2 Lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelmatyö

Oulun seudun lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelmatyö on yksi Oulun seudun osahankkeen toimenpidekokonaisuuksista. Ohjelmatyö on käynnistetty TUKEVA 1 – hankkeen aikana ja sitä jatketaan TUKEVA 2:ssa. Aikataulullisista ja resursoinnillisista syistä TUKEVA 1 -hankkeen aikana päädyttiin kohdentamaan hankkeen toimenpiteet lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelmatyön osalta tutkimuksellisen osuuden suunnitteluun ja toteutukseen ja varsinainen ohjelmatyö siirtyi käynnistettäväksi TUKEVA 2 -jatkohankkeen aikana. Tähän toimenpidekokonaisuuteen TUKEVA 1 -hankkeessa varattuihin resursseihin vaikutti mm. hankkeen henkilöstön rekrytointien viivästyminen keväääseen 2009 ja tähän liittyen ministeriön rahoitusosuuden pieneneminen aikasidonnaisten määrärahopäätösten vuoksi.

Lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelmatyön suunnittelu käynnistyi TUKEVA-hankkeen toimesta toukuussa 2009, kun henkilörekrytoinnit oli saatu päätökseen. Samaan aikaan Oulun seudun kunnissa tehtiin myös lastensuojelusuunnitelmia, joita työstettiin Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Oulun yksikön asiantuntijan ja seudun kuntien toimesta. Valtaosassa Oulun seudun kuntia lastensuojelusuunnitelmat valmistuivat vuoden 2009 lopussa ja osittain vuoden 2010 aikana, vastaten lastensuojelulain keskeisiin vaateisiin suunnitelmasta lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnissa. Seudullinen lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi jatkaa osaltaan lastensuojelusuunnitelmatyössä esille tuotuja asioita ja täydentää seudullista osuutta yhteiseksi poliittisen tason ohjelmaksi.

TUKEVA-hankkeen Oulun seudun ohjausryhmän päätti kokouksessaan toukokuussa 2009 siirtää seudullisen ohjelman toteutusta, kunnes kuntiin työstettävät lastensuojelusuunnitelmat olivat val-

mistuneet. Lastensuojelusuunnitelmatyön pohjalta voitiin tarkemmin suunnitella millaista seudullista ohjelmaa alueella tarvitaan ja halutaan ja millaista tutkimustietoa seudun lapsista ja nuorista tarvitaan. Lasten suojelun suunnitelmat valmistuivat suurimpaan osaan kunnista loppuvuodesta 2009 ja osin vuoden 2010 puolella. Ohjelmatyön taustalle tehtävän hyvinvointitutkimuksen merkitys korostui ohjausryhmän keskusteluissa, ja TUKEVA 1:n toimenpiteet ohjelmatyöhön liittyen päätettiin aloittaa kokemusperäisen hyvinvointitutkimuksen suunnittelulla ja toteutuksella.

Varsinaisen lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelmatyön prosessi käsiteltiin Oulun seudun seutuhallituksen kokouksessa 29.9.2010. Seudullinen ohjelmatyö käynnistyy TUKEVA 2 -jatkohankkeessa marraskuussa 2010 järjestettävällä seminaarilla, jossa mm. esitellään alueen lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasto- ja tutkimustietoa johdantona ohjelmatyölle.

Hyvinvointitutkimusta ohjelmatyön taustalle

TUKEVA-hankkeen koolle kutsuma tutkimustyöryhmä kokoontui ensimmäisen kerran suunnittelemaan kokemusperäiseen tietoon pohjautuvaa hyvinvointitutkimusta tammikuussa 2010. Työryhmän tavoitteena oli suunnitella ja käynnistää kokemusperäisen hyvinvoinnin tutkimustyö seudun kunnissa osana TUKEVA:n toimintaa ja määritellä tutkimuksen kohderyhmät, osatutkimusten aikataulu ja toteutus sekä valita yhteistyötahot ja asiantuntijat tutkimustyöhön liittyen. Työryhmätyöskentelyyn osallistui kevään ja syksyn 2010 aikana TUKEVA Oulun seudun osahankkeen ohjausryhmän jäseniä sekä edustajia seuraavilta tahoilta: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Nuorisotutkimusseura, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oulun toimintayksikkö (POSKE), Mannerheimin lastensuojeluliitto (MLL), Oulun seudun ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysalan yksikkö (OAMK), Oulun kaupungin nuorisoasiainkeskus, Oulun kaupungin sosiaali- ja terveystoimi, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Diakonia ammattikorkeakoulu (DIAK).

Työryhmä valitsi tutkimustyöhön asiantuntijaksi Pohjois-Suomen osaamiskeskuksen (POSKE) Oulun yksikön. POSKE:n asiantuntijat vastasivat tutkimuksen taustoituksesta ja viitekehysten määrittelystä, kyselylomakkeiden suunnittelusta, tulosten analysoinnin ohjauksesta, tutkimusraportin koamisesta sekä johtopäätösten kirjoittamisesta. Tiedonkeruu päätettiin toteuttaa uudella yhteistyömuodolla osana Oulun seudun ammattikorkeakoulun Sosiaali- ja terveysalan yksikön ylempien amk-tutkinnon opiskelijoiden projektityöopintoja. Tiedonkeruun toteutukseen sekä tutkimusaineiston analyysiin ja raportointiin osallistui yhteensä 27 opiskelijaa sekä kaksi yliopettajaa OAMK:n Sosiaali- ja terveysalan yksiköstä. Osatutkimuksen toteutuksen asiantuntijatyöhön varattiin hankkeen budjetista 10 000 euroa.

Hyvinvointitutkimuksen ensimmäisen osatutkimuksen tiedonkeruu (11-, 14-, ja 17 -vuotiaat) toteutettiin toukokuussa yhteistyössä POSKE:n ja OAMK:n ylemmän tutkinnon projektityön opiskelijaryhmän sekä Oulun seudun koulujen ja oppilaitosten kanssa. Tutkimukseen osallistui 1202 lasta/nuorta Oulun seudun kunnista. Tutkimusaineisto analysoitiin POSKE:n asiantuntijoiden johdolla yhteistyössä tiedonkeruuseen osallistuneen ammattikorkeakoulun opiskelijaryhmän ja yliopettajien kanssa. Tutkimusraportti on tämän loppuraportin liitteessä 6. Seuraavia osatutkimuksia käsitellään tutkimustyöryhmän kokouksissa syksyn 2010 aikana ja ne toteutetaan TUKEVA 2 -jatkohankkeen puitteissa. Aikatauluissa ja kohderyhmävalinnassa huomioidaan myös suunnitteilla oleva Oulun kaupungin hyvinvointibarometrityö.

4 ARVIOINTI

Hankkeen aikana kehitettyjä ja pilotoituja uusia, monitoimijaisia toimintatapoja lasten, nuorten ja heidän perheidensä tuen ja palveluiden järjestämiseksi arvioitiin useasta eri näkökulmasta. Hankkeen ja sen aikana tehdyn työn ja erilaisten toimenpiteiden arvioinnissa on hyödynnetty kirjallisia dokumentteja (muistiot ja pöytäkirjat), hankkeen ohjausryhmän työskentelyä, piloteissa kerättyä asiakaspalautetta, hankkeen ohjausryhmän ja kehittämistyöhön osallistuneen henkilöstön väliarviointia (marras-joulukuu 2009), pilotoijilta kerättyä palautetietoa ja THL:n Lasten Kaste-kehittämistyön etenemisen arviointia (toukokuu 2010). Palautteet on käsitelty anonyymisti, eikä niistä voida tunnistaa vastaajien henkilöllisyyttä. Toimintatapojen pilotoinnissa edellytettiin sekä asiakas- että ammattilaisnäkökulmasta tehtyä arviointia, mikä kirjattiin pilotointisopimukseen. Piloteista kirjoitetut loppuraportit sisältävät tarkemman pilottikohtaisen arviointitiedon (liite 2). Alla kuvatut yhteenvedot ovat projektihenkilöstön tulkintoja käytettävissä olevasta hankkeen aikana kerätystä arviointiaineistosta.

Ammattilaisnäkökulman tuottamaa arviointitietoa kerättiin pilotoijilta raportointilomakkeella, johon pilotoivat työntekijät kirjasivat päivittäin/ viikoittain kokemuksia ja näkemyksiä pilotointiprosessin eri vaiheista. Pilotoijia pyydettiin arvioimaan mm. pilotoinnin käynnistysvaiheeseen liittyviä asioita ja resurssointia, tiedottamisen määrää ja laatua, pilotoijien saamaa tukea prosessin aikana, yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa, prosessin etenemistä ja esille nousseita kehittämistarpeita ja muutosehdotuksia. Pilotoijilta kerättiin lisäksi tietoa ”kokoontumisajoissa”, yhteisessä tapahtumassa, joka kokosi eri pilottien työntekijöitä pohtimaan meneillään olevien pilottien asioita. Pilotoijilta kysyttiin, mikä piloteissa oli mennyt hyvin, missä oli kehitettävää ja pyydettiin palautetta TUKEVA -hankkeelle. Kolmas arviointitiedon keruutapa oli pilotoijien osallistuminen THL:n tekemään sähköiseen Lasten Kaste kehittämistyön arviointi -kyselyyn. Pilotoinnin loppuvaiheessa tehtiin toisen vaiheen prosessimallinnukset, joissa pilotoijat arvioivat pilotoituja toimintamalleja suhteessa pilotoinnin alkuvaiheessa tehtyihin tavoitetilan mallinnuksiin. Kaikkiin prosesseihin tehtiin jonkin verran muutoksia, jotka oli todettu tarpeellisiksi pilotoinnin aikana.

Lokakuussa toteutettujen pilotoijien ja pilottien vastuuhenkilöiden haastattelujen perusteella voidaan todeta, että suurimmassa osassa kuntia pilotit ovat onnistuneet muuttamaan työnkuvia, selkiyttämään lapsille, nuorille ja heidän perheilleen tarjottavia palveluita ja palvelurakenteita. Toimintaa on onnistuttu ”järkeistämään” poistamalla päällekkäisyyksiä sekä ennen kaikkea vastaamaan paremmin perheiden tarpeisiin.

Asiakasnäkökulman tuottamaa arviointitietoa kerättiin piloteissa mukana olleilta asiakkailta. Palautetta antoivat odottavien perheiden ja lapsiperheiden vanhemmat ja yläkouluikäiset ja näitä vanhemmat nuoret. Joihinkin pilotteihin tehtiin oma asiakaspalautelomake, joissakin käytettiin jo valmiita palautelomakkeita tai palautetta kerättiin haastattelemalla ja suullisesti kyselemällä. Jos pilotin asiakkaana oli sekä lapsi että vanhempi, palaute kerättiin molemmilta osapuolilta. Kaikissa piloteissa yhteisesti kyselyjä asioita olivat: Onko asiakas kokenut voineensa vaikuttaa omiin asioihin? Miltä yhteistyö ammattilaisten kesken on vaikuttanut? Kokeeko asiakas tuleensa kuulluksi? Näiden lisäksi palautteissa oli pilottikohtaisia kysymyksiä.

Organisatorisen näkökulman tuottama arviointitieto käsittää sekä hankkeen työntekijöiden että hankkeen ohjausryhmän tekemän arvioinnin. Hankkeen projektipäälliköt ja tarvittaessa projektijohtaja seurasivat pilottien toteutumista mm. osallistumalla pilottien (kuntakohtaisten) ohjausryhmien toimintaan ja olivat pilotoinnin eri vaiheissa tiiviisti yhteydessä pilotoijien kanssa. Pilotoinnin päättyessä projektipäälliköt laativat piloteista yhteenvedon, joka esiteltiin elokuussa 2010 tehdyillä kuntakerroksilla. Yhteenvedoon koottiin keskeiset asiat piloteista, esim. pilotteihin osallistuneet eri ammattiryhmät, pilottien asiakasmäärät, pilotissa käytetyt työmenetelmät ja ”työkalut”, mikä pilotissa onnistui ja mitä tulisi vielä kehittää sekä miten toimintatapa olisi siirrettävissä uuteen toimintaan.

taympäristöön. Projektipäälliköt tekivät arvion, mitkä pilotoituista toimintamalleista esitetään TUKEVA 2 -hankkeessa juurrutettaviksi toimintamalleiksi. Hanketyöntekijät ovat osallistuneet THL:n tekemään sähköiseen Lasten Kaste kehittämistyön arviointi -kyselyyn. Hankkeen ohjausryhmä seurasi pilottien toteutumista yhteisissä ohjausryhmän kokouksissa ja osa osallistui omien kuntien sa pilottien ohjausryhmätyöskentelyyn. Pilottien päättymisen jälkeen ohjausryhmä teki päätöksen, mitkä pilotoituista toimintamalleista valitaan seudun kuntiin juurrutettaviksi toimintamalleiksi. Ohjausryhmän jäsenet osallistuivat hankeen tekemään väliarviointikyselyyn marras-joulukuussa 2009.

Arviointia jatketaan TUKEVA 2 -hankkeen aikana siten, että loka-joulukuun aikana perehdytään pilotoinneista käytäntöön jääneisiin toimintamalleihin, prosessikuvauksiin, arviointimenetelmiin ja oheismateriaaliin. Arvioinnin kohteena ovat kaikki TUKEVA:n osahankealueet; Kainuu, Oulunkaari ja Oulun seutu, josta pilottien arvioinnin piiriin kuuluvat TUKEVA 1:ssä pilotoineet kunnat Haukipudas, Kempele, Kiiminki, Liminka, Muhos, Oulu, Oulunsalo ja Tyrnävä. Lisäksi uudessa Lapin osahankkeessa suoritetaan kartoitus eri sektoreilla tällä hetkellä tehtävästä moniammatillisesta yhteistyöstä. Arvioinnin tavoitteena on selvittää, mikä on konkreettisesti muuttunut pilotointivaiheen jälkeen. Arviointi toteutetaan mm. haastatteleamalla pilottien vastuuhenkilöt sekä teettämällä kysely pilottityöntekijöille ja ohjausryhmän jäsenille, analysoimalla osahankkeiden ja pilottien loppuraportit ja kerätyt palautteet. Raportti valmistuu joulukuussa 2010. Suunnitteilla on myös seuraavan vaiheen arviointi noin vuoden kuluttua, jolloin tehdään perusteellisempi analyysi monitoimijaisuuden näkökulmasta siinä vaiheessa, kun uusista toimintamalleista on saatu käytännön kokemusta jatkohankkeen aikana.

4.1 Kehitettävien prosessien valinta

Hankkeen ohjausryhmän ja kuntien vastuuhenkilöiden antaman palautteen (väliarviointikysely Oulun seudun kunnille 9-10/2010 on ollut liitteenä hankkeen väliraportissa 28.2.2010) mukaan pilotoitavien prosessien valinnassa onnistuttiin tavoitteessa, jolla pyrittiin siirtämään toiminnan painopistettä korjaavasta työstä ennaltaehkäisevän työn suuntaan. Pilotointiin valittiin toimintamalleja, joilla varhainen puuttuminen lapsen ja perheen tilanteeseen oli mahdollista. Pilotit kohdistuivat pääsääntöisesti asiakastyöprosesseihin ja niiden käytännönläheisyys koettiin onnistuneena ratkaisuna. Toisaalta koettiin, että valitut pilotoitavat kohteet eivät välttämättä olleet realistisesti toteutettavissa muissa kuin toimintamallia pilotoineessa kunnassa. Lisäksi tuotiin esille näkemys siitä, että osa pilotoitavista toimintamalleista ei toteudu ilman erillisrahoitusta, mikä vaikeuttaa toimintamallin jäämistä pysyväksi toiminnaksi. Kuitenkin arvioitiin, että vaikka toimintamalli ei kokonaisuudessa jäisikään ”elämään”, osia siitä voitaisiin ottaa kunnissa käyttöön.

4.2 Pilotoitavien prosessien mallinnus

Kuntatoimijat olivat sitoutuneita moniammatilliseen mallintamistyöhön. Mallintamisprosessin aikana kunnan eri toimialojen työntekijät tutustuivat toisiinsa ja osallistujat kokivat saaneensa positiivisen kokemuksen moniammatillisesta tekemisestä. Mallintamiseen osallistuneet työntekijät eivät välttämättä olleet tottuneet aikaisemmin pohtimaan asioita yhdessä, mikä hidasti mallintamisprosessin käyntiin lähtöä. Varsinaista asiakastyötä pilotissa tehneitä työntekijöitä oli mukana mallintamisprosessissa, mikä sitoutti heitä vahvemmin pilotointiin. Prosessien mallintaminen työn kehittämistapana oli useille käytännön työntekijöille uusi ja outokin työskentelytapa, eikä aluksi ymmärretty mallintamisen merkitystä kokonaisuuden kannalta. Mallintamisen koettiin vieneen aikaa varsinaiselta pilotoinnilta. Aikataulullisesti mallinnus ajoittui joidenkin pilotointien kohdalla liian myöhäiseksi, esimerkiksi opetustoimeen liittyvän pilotin käynnistyminen olisi ollut parempi syys- kuin kevätlukukauden alussa. Kaikki pilotoitavat prosessit saatiin mallinnettua. Asiakasnäkökulma jäi puuttumaan mallinnusprosessista, koska asiakkaita ei ollut mukana mallintamisprosessissa. Työntekijät eivät rohkene tai osaa ottaa asiakkaita mukaan suunnittelu- ja kehittämistyöhön.

4.3 Pilotointi

Asiakas:

Pilotoinnin aikana kerätyssä asiakaspalautteessa tuotiin esille se, että vanhemmat kokivat saaneensa vahvistusta ja voimavaroja vanhemmuuteensa. Osa vanhemmista sai uusia tuttavuuksia, joiden kanssa jatketaan tapaamisia pilotin jälkeenkkin. Lisäksi vanhemmat kokivat tullessaan kuulluiksi, omien ajatusten ja näkemysten esille tuominen ja huomiointi toteutuivat hyvin. Myös nuorilta saaduissa palautteissa kerrotaan, että he ovat tulleet omassa asiassaan kuulluiksi ja saaneet tukea. Myös kunnan palvelurakenne tuli tutummaksi ja asioiden hoitaminen koettiin helpommaksi.

"auttaa tutustumaan toisiin ensisynnyttäjiin ja vauvoihin, rohkaisee osallistumaan muuhunkin toimintaan kunnassa ja voi vaihtaa kokemuksia"

"arjen asioiden jakaminen ja yhteinen nauru vahvistaa"

"sai tietoa tulevasta syksystä, vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin, sai kysyä"

"organisaatio sai kasvot"

"tuntui että minut otettiin hyvin huomioon ja paneuduttiin meidän perheen tilanteeseen"

Monissa piloteissa kokeiltiin uusia tai uudistettiin entisiä toimintatapoja tai työmenetelmiä. Vanhempien kokemukset ryhmämuotoisesti järjestetyissä tilaisuuksissa käytetyistä toiminnallisista ryhmäohjausmenetelmistä ja pienryhmissä työskentelystä koettiin pääsääntöisesti onnistuneiksi ratkaisuuksi. Kotikäynneistä annettiin myös pääsääntöisesti positiivista palautetta. Myös perheen tilanteen kokonaisvaltainen selvittäminen, palveluohjaus, koettiin hyvänä palveluna. "Kävelevän kirjaston" tavoite tarjota nuorille eväitä ammatinvalintaan onnistui hyvin.

"taiteellinen työskentely, esim. yhteinen musisointi tuotti iloa ja vahvisti, voimat kasvaa"

"oli helppoa "asioida" kotona, eikä yritä puhelimessa selvittää asioita tai lähteä kotoa kolmen lapsen kanssa kuntaan selvittämään"

"käynti selvensi huomattavasti erilaisia asioita, jotka liittyvät lapsen siirtymiseen kotihoidosta päivähoitoon"

"aina on jäänyt hyvä ja "voimakas" olo käynnin jälkeen"

Pilotoijat:

Pilotoinnin käynnistymisvaihe koettiin useassa pilotissa aikataulultaan tiukaksi. Pilotista tiedottaminen eri tahoille koettiin merkittäväksi. Useissa piloteissa todettiin, että tiedottamista olisi pitänyt olla enemmän. Tätä selitettiin osittain sillä, että pilotoinnin käynnistämiseksi ei oltu varattu riittävästi aikaa. Pilottien työntekijöistä osa koki, ettei heillä ollut riittävästi aikaa paneutua asioihin ja viedä asioita eteenpäin oman varsinaisen perustyön ohessa. Osa työntekijöistä oli irrotettu 100 %:sti pilotointityöhön, mikä näkyi sitoutumisena kehittämistyöhön. Osa taas teki pilotointia oman työnsä ohella, mikä koettiin haasteena suhteessa muutenkin täyteen työkuvaan.

"matka lasta odottavien ja synnyttäneiden perheiden kanssa on ollut opettavainen ja rikas kokemus"

Pilotoijat kuvasivat pilotoinnin olleen ammatillisesti kasvattavaa. Yhteistyön tekeminen eri toimialan työntekijän kanssa lisäsi luottamusta muihin toimijoihin ja helpotti yhteydenottoa. Eri sektoreiden työntekijät ovat oppineet toisiltaan erilaisia työhön liittyviä taitoja. Yhteistyön hyvänä puolena koettiin mahdollisuus jakaa työssä eteen tulevia huolia. Useissa pilotoiduissa toimintamalleissa suunniteltu yhteistyö joko työparin tai useamman eri toimijan kanssa toimi hyvin. Työntekijät olivat motivoituneita, sitoutuneita, osaavia ja rohkeita esittämään omia näkemyksiä erilaisissa tilanteissa. Yhdessä pilotissa yhteistyönä suunniteltu työparityöskentely ei toteutunut suunnitellusti työntekijäresurssin vähyydestä johtuen. Joissakin piloteissa todettiin, että pilotointia suunniteltaessa ei oltu huomattu ottaa kaikkia oleellisia yhteistyökumppaneita mukaan. Yhteisen tietojärjestelmän puute nousi moniammatillisen työn hidasteeksi eri toimijoiden välillä.

*”työ on ollut ammatillisesti voimaannuttavaa ja haastanut arvioimaan kriittisesti omaa työtä”
 ”edellyttää uskallusta astua oman profession keskiöstä asiantuntijuuden jakamiseen tasa-
 vertaisin ammattilaisina ja kykyä kuunnella ja kuulla perhettä”*

Pilotoinnin aikana käyty koulutus lisäsi työntekijöiden osaamista. Koulutuksen jälkeen heidän oli helpompaa tunnistaa erityistuen tarpeessa olevia perheitä ja puuttua varhain perheiden ongelmiin. Pilotit kokivat, että asiakastuntemus parani ja asiakkaiden tarpeisiin voitiin vastata paremmin. Osa pilotoijista kaipasi tueksi työnohjausta. Osassa pilotteja esimiehiltä saatu tuki koettiin tärkeäksi.

4.4 Uusien toimintamallien juurruttaminen

Pilotoitujen toimintamallien juurruttamista edesauttaa se, että ne ovat nousseet kuntien omista kehittämistarpeista. Malleja ei tuotu valmiina toteutettavaksi vaan työntekijät ja esimiehet yhdessä suunnittelivat kehittämistä kaipaavat prosessit/toimintatavat. Pilotoitujen prosessien mallintamiseen osallistuivat sekä piloteissa asiakastyötä tekevät työntekijät että esimiehet. Mahdollisimman monelle työntekijälle annettiin mahdollisuus osallistua pilotointiin. Arviointi oli kiinteä osa pilotointia.

Pilotoitujen ja seudullisesti juurrutukseen valittujen toimintamallien ankkuroituminen perustyöhön käynnistyy TUKEVA 2 -hankkeessa.

*”Mielestäni mahdollisuudet juurruttaa pilotit uusiksi toimintamalleiksi ovat hyvät, koska hankkeessa on kunnista mukana jo iso joukko tekijöitä.”
 ”Korkeammalla päätävällä taholla juurruttaminen edellyttää työlle annettavaa tunnustusta ja arvostusta resurssien sekä koulutusten järjestämisenä”*

4.5 Kehittämisen prosessin arviointia

Hankehenkilöstön rekrytointi viivästyi ja hidasti hankkeen käynnistymistä. Prosessien mallintamisvaiheen pitkittyminen puolestaan hidasti pilottien alkamista. Kehittämisen prosessia edisti kuntien vastuuhenkilötyö, mikä vahvisti yhteistyötä hankkeen ja kunnan välillä. Vastuuhenkilöt eivät olleet alusta asti tietoisia mihin ovat ryhtymässä ja mitä hanke heiltä velvoittaa. Osalle vastuuhenkilötyö oli kuormittavaa oman työn ohella hoidettavaksi. Vastuuhenkilöt verkostoituivat ja kokivat saaneensa toisiltaan hankkeen aikana vertaistukea.

Hankkeen näkökulmasta kehitettävien prosessien suuri määrä (14 kpl) oli osittain vaikeasti hallittavissa ja ohjattavissa. Pilotit olivat pieniä ”osahankkeita” verrattaessa toisiin Lasten Kaste -hankkeisiin. Työtä helpotti kuntien vastuuhenkilöiden ja pilottien vastuuhenkilöiden työ ”osahankkeissa”.

Kunnista ostettuun asiantuntijatyöhön liittyvä laskutus aiheutti runsaasti epäselvyyttä ja hämmennystä kunnissa. Tämä johtui osittain siitä, että aikaisemmissa hankkeissa kunnille oli ohjattu tietty summa, joka tuli käyttää tietyn asian kehittämiseen. Kaste-ohjelman myötä toimintatapa on kuitenkin muuttunut ja TUKEVA-hankkeessa kunnille määriteltiin yhteinen valmis toimintatapa, jonka mukaisesti kaikkien kuntien tuli toimia, jotta kokonaisuus on hallittavissa ja jotta kehittämistyöstä saadaan yhdenmukaisesti tuotettua tietoa hankkeelle (laskutukset, mallinnukset, pilotointisopimukset, raportointi). Tämä uusi toimintatapa ja laskutuskäytäntö aiheuttivat runsaasti keskustelua ja tarvetta yhteisten sopimusten ja ohjeistusten tekemiselle hankkeen aikana. Myös pilotointeihin kuntakohtaisesti varatut määrärahat päätettiin jo hankkeen alkuvaiheessa, ennen kuin kaikki kunnat vielä tiesivät, mitä lähdetään pilotoimaan. Näiden kuntien osalta pilotoinnin suunnitteluun ja prosessien mallintamiseen kului runsaasti aikaa ennen kuin pilotointi voitiin aloittaa. Tällöin varsinaiselle pilotoinnille varattu aika jäi alun perin suunniteltua huomattavasti lyhyemmäksi. Osassa kuntia suunnitelmat olivat kuitenkin selviä, mikä nopeutti niiden osalta pilotoinnin käynnistämistä.

”Tuntui että raha oli tärkein ja sen jakaminen ja laskutus ohjeet tärkeimpiä suhteessa muihin hankkeeseen liittyviin asioihin.”

Hankkeen toimintaa on edistänyt Oulun seudun seutuyhteistyölle jo olemassa oleva valmis rakenne. Seudun kunnat toimivat toimialoittain muodostetuissa tiimeissä. Toisaalta kunnat viime kädessä itsenäisesti päättävät verkostotyön tasosta ja kiinteydestä (onko sidos löyhä vai tiivis, katsellaanko vai peesataanko?) ja siihen sitoutumisesta. Osassa kuntia on erilaisia toimintatapoja eri toimialojen välillä. Kuntien erilaiset organisaatiomallit ovat tuoneet haasteita yhteistyön tekemiselle. Ison ja pienen kunnan kokoluokka ja kunnan toimintatavat asettivat haasteita hanketoimijoille.

5 KUSTANNUSTEN SEURANTA

TUKEVA-hankkeen valtionavustus on jaettu kahteen eri määrärahapäätökseen (v. 2007 ja 2008 määräraha). Hankkeen kokonaisbudjetti pieni lokakuussa 2009 vuoden 2007 käyttämättä jääneen määrärahan verran. Koko hankkeessa tämän vaikutus budjettiin oli -446 685 eur. Oulun seudun osahankkeen kokonaisbudjetti pieni vuoden 2007 määrärahan poistumisen yhteydessä 265 584 eur. Tämän vuoksi alkuperäisen budjetin ohella taulukossa on kuvattu arvio ”tarkentuneen” budjetin käytöstä. Hankkeessa käyttämättä jäänyttä budjettiosuutta kuvataan harmaassa sarakkeessa suhteessa tarkentuneeseen budjettiin. Kokonaisuudessaan osahankkeen kustannukset jäivät 187 861,60 eur suunniteltua pienemmiksi. Oulun seudun osahankkeen toteutuneet kustannukset koko hankeajalta ovat **868 063,40 eur**.

Tukeva 2008-2010						
Oulun seutu						
1.11.2008-31.10.2010						
	Alkup. budjetti yhteensä	Arvio tarkentuneen budjetin käytöstä	Toteuma koko hankeajalta I maksatukseen	Toteuma koko hankeajalta II maksatukseen	Toteuma koko hankeajalta III maksatukseen	Jäljellä
Henkilöstömenot, joista	299 026	260 000	111 427,39	167 193,59	255 347,03	4 652,97
proj.joht 0,5 ja 2projpääll	299 026	260 000	111 427,39	167 193,59	255 347,03	4 652,97
Palvelujen ostot yht, josta	935 883	745 910	90 773,09	286 696,62	575 781,32	170 128,68
Asiantuntijapalvelun osto kunnilta	746 361	633 000	51 716,98	230 419,61	482 676,53	150 323,47
Toimisto-, pankki- ja asiantunt.palv	75 002	59 710	24 709,11	31 625,79	47 955,79	11 754,21
Painatukset ja ilmoitukset	4 000	4 000	1 243,80	2 951,83	3 138,31	861,69
Majoitus- ja ravitsemuspalvelut	6 000	3 000		-28,51	482,34	2 517,66
Matkustus- ja kuljetuspalvelut	36 520	30 000	11 864,84	18 992,08	30 344,68	-344,68
Koulutus- ja kulttuuripalvelut	64 000	16 200	1 238,36	2 735,82	11 183,67	5 016,33
Muut palvelujen ostot	4 000	0				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	8 500	4 900	356,44	1 074,35	1 829,14	3 070,86
Vuokrat	33 300	26 000	10 421,83	15 269,00	25 855,43	144,57
Investointimenot yht, josta	4 800	2 068	645,98	645,98	645,98	1 422,02
Aineettomat hyödykkeet						
Koneet ja kalusto	4 800	2 068	645,98	645,98	645,98	1 422,02
Muut investointimenot						
Muut menot	40 000	17 047	2 047,14	5 601,14	8 604,50	8 442,50
Menot yhteensä	1 321 509	1 055 925	215 671,87	476 480,68	868 063,40	187 861,60
	Yhteensä	Yhteensä	Yhteensä	Yhteensä	Yhteensä	Yhteensä
STM 75%	991 131,75	791 943,75	161 753,90	357 360,51	651 047,55	140 896,20
Kuntaosuus Oulun seutu 25%	330 377,25	263 981,25	53 917,97	119 120,17	217 015,85	46 965,40
Yhteensä	1 321 509,00	1 055 925,00	215 671,87	476 480,68	868 063,40	187 861,60

Taulukko 3: Oulun seudun osahankkeen budjetti ja toteutuneet kustannukset

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

TUKEVA -hankkeessa käynnistettiin moniammatillinen yhteistyö sektorirajat ylittävien palvelujen ja toimintamallien kehittämiseksi lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Uusien toimintamallien kehittämisessä kuntien henkilöstö on avainasemassa. Moniammatillisen yhteistyön kautta työntekijöiden näkökulma työhönsä laajenee ja tietotaito lisääntyy kun työntekijät tutustuvat toisten työhön. Palvelukokonaisuuden hahmottaminen kokonaisuutena auttaa jäsentämään omaa työtään ja kohdentamaan omaa ammattitaitoa sinne, missä kokee olevansa asiantuntija. Moniammatillinen työskentelytapa luo hyvän pohjan verkostotyölle niin kunnan sisällä kuin yli kuntarajojen.

Oman työn kehittäminen vaatii motivaatiota ja aikaa. Se edellyttää myös koko työyhteisön, työntekijöiden ja esimiesten sitoutumista kehittämistyöhön. Kehitettävien prosessien mallinnusprosessi sitouttaa työntekijät kehittämistyöhön, tekee työstä tavoitteellisempaa ja läpinäkyvämpää. Asiakasprosessien avaaminen auttaa eri sektoreiden työntekijöitä näkemään asiakkaan kokonaistilanteen paremmin, jolloin työntekijät ymmärtävät oman työpanoksensa merkityksen ja osuuden asiakkaan palvelukokonaisuudessa. Prosessien mallintaminen tukee toimintakäytäntöjen tehokkaampaa juurruttamista.

Lasten ja perheiden tukemisen ja auttamisen tulee laajentua ja monipuolistua perinteisestä työntekijöiden vastaanotolla tapahtuvasta toiminnasta perheiden kotona ja muissa kasvu- ja kehitysympäristöissä tapahtuvaksi toiminnaksi. Erilaiset ryhmätoiminnot mahdollistavat vanhempien verkostoitumisen ja tuen saannin muilta vanhemmilta. Toisaalta ryhmätoiminnot säästävät resursseja silloin, kun useampia lapsia ja perheitä voidaan tukea yhtäaikaisesti erilaisten ryhmätoimintojen avulla.

LIITTEET

Liitteet 1, 3, 4 ja 5 ovat kiinteänä osana loppuraportin dokumenttia. Liitteet 2 ja 6 ovat suuren sivumääränsä vuoksi liitetty raporttiin erillisinä tiedostoina.

Liiteluettelo

- Liite 1. Yhteenveto koulutuksista ja tilaisuuksista
- Liite 2. Pilottien loppuraportit (12 kpl)
- Liite 3. Oulun seudun osahankkeen ohjausryhmän jäsenet ja pidetyt kokoukset
- Liite 4. Kuntien seudulliset vastuhenkilöt ja kokoukset
- Liite 5. Mallintamiseen osallistuneet ammattiryhmät
- Liite 6. Hyvinvointitutkimuksen raportti

Yhteenveto koulutuksista ja tilaisuuksista

Liite 1

Projektihenkilöstön osallistuminen tilaisuuksiin ja koulutuksiin vuonna 2009

- THL:n verkostoseminaari, Helsinki, 12.5.2009
- Terve SOS –messut, Helsinki, 13.5.2009
- Kouluterveyspäivät, Tampere, 25.8 -26.8.2009
- THL:n verkostoseminaari, Helsinki, 7.9.2009
- Kuntamarkkinat, Helsinki, 9.9.2009
- Aineksia ja toimintamalleja lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen, Lapsi ja luontosäätiö, Helsinki, 10.9.2009
- Valtakunnalliset neuvolapäivät, Helsinki, 29.10.2009

Projektihenkilöstön osallistuminen tilaisuuksiin ja koulutuksiin vuonna 2010

- THL: Hyvät käytännöt Tuutor-koulutus, Helsinki, 1.2.2010
- Hyvä käytäntö tuutorikoulutus Helsinki, 16.3.2010
- Sosiaalialan asiantuntijapäivät, Helsinki, 17.–18.3.2010
- Maakunnan hyvinvointifoorumi, Oulu, 23.–24.3.2010
- Perhetutkimuksen päivät, Jyväskylä, 15 –16.4.2010
- Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat – seminaari, Helsinki, 28.4.2010
- Pohjoismainen perhekeskuskonferenssi, Espoo, 6.–7.5.2010
- Arjen palveluinnovaatioilla kohti kumppanuutta – seminaari, Oulu, 11.5.2010
- TerveSos – messut, Lahti, 19.5.–20.5.2010
- Tutustuminen laajennettuun 4-vuotistarkastukseen, Salo, 31.5.2010
- Lasten Kaste verkostoseminaari, Turku, 1.6 – 2.6.2010
- INNOKYLÄ ja KASTE alueellinen kehittämisseminaari, Helsinki, 8.9.2010
- Pohjois-Suomen Kaste-hankkeiden syysseminaari, Rovaniemi, 9.9 – 10.9.2010
- Kodin ja koulun yhteistyö – koulutuspäivä, Oulunsalo, 1.10.2010
- Ministeri Paula Risikon Lasten ja nuorten Kaste- kutsuseminaari, Helsinki, 5.10.2010

Hankkeen järjestämä koulutus kuntien henkilöstölle:

Hankkeen järjestämä koulutus pilotoijille / kuntien henkilöstölle vuonna 2009

- Kouluterveyspäiville osallistuminen (Tampere), kunnista 19 terveys-, sosiaali- ja opetustoimen osallistujaa 25 - 26.8.2009
- Moniammatillinen yhteistyö - koulutus, Oulu, 18.9.2009 ja 26.11.2009
- Baro – menetelmä Oulu, syyskuu 2009,
- Neuvokas perhe, Oulu, 1.-2.10.2009
- Vavu –koulutuskokonaisuus (2009-2010) yhteistyössä Oulunkaaren osahankkeen kanssa, Oulu
- Lapsen ja nuoren käytöshäiriöt, Oulu, 8.9.2009

Hankkeen järjestämä koulutus pilotoijille / kuntien henkilöstölle vuonna 2010

- Lasten Kaste verkostoseminaari 1.-2.6.2010 Turussa
- Toiminnalliset ryhmäohjausmenetelmät, Liminka 12.1.10 ja 22.1.10
- Voimaannuttava vertaisuus – vertaisryhmäohjaajan koulutus, yhteistyössä Esko-hankkeen (Voimaperhe) ja MLL:n kanssa, Oulu, 5.2.-6.2.10
- Hyvinvointia lapsiperheille TUKEVAlla yhteistyöllä – seminaari, Oulu 11.2.2010
- Lapset puheeksi-koulutus 20.4.2010, 24.5.2010, 25.5.2010, 31.5.2010
- Miehet hyvinvointipalveluiden asiakkaina 3. – 4.6.2010
- TUKEVA päätösmessut 22.9.2010 Oulussa

TUKEVA on ollut mukana järjestämässä seuraavia koulutuksia ja tilaisuuksia:

- Nuorten kuntaliitoskuuleminen (Arto Koski), Oulu, 9.12.09
- Lasten ja perheiden varhainen tukeminen - koulutus, Liminka, 30.1.10
- Lapsen oma näkökulma hyvinvointiinsa ja oikeuksiinsa, lapsiasiavaltuutettu Maria Kaisa Aula, Muhos, 25.2.10

Liite 3

Oulun seudun osahankkeen ohjausryhmän jäsenet ja kokoukset

Taho, jota edustaa	Nimi	Tehtävänimike	varsinainen jäsen	varajäsen
Tyrnävä	Margit Päätaalo *Tuulikki Louet-Lehtoniemi	Perusturvajohtaja Perusturvajohtaja	X	
Tyrnävä	Jouni Kurkela	Sivistysjohtaja		X
Lumijoki	Marja-Leena Lehtopuu	Perusturvajohtaja	X	
Lumijoki	Riikka Kukkola	Sosiaalityöntekijä		X
Muhos	Raija Sajanti *Merja Honkanen	Sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja	X	
Muhos	Juha Piirala	vs. Opetuspalvelujohtaja		X
Haukipudas	Riitta Pitkänen *Tapio Kangas	Perusturvajohtaja Hallintopäällikkö	X	
Haukipudas	Marja Laasonen	Osastohoitaja		X
Kiiminki	Hilkka Huusko	Sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja	X	
Kiiminki	Matti Mäntymaa	Palvelujohtaja		X
Oulu	Sirkka-Liisa Olli	Mielenterveys- ja sosiaali-johtaja	X	
Oulu	Leila Kerola *Arto Lamberg	Päivähoidon johtaja Päivähoidon johtaja		X
Oulu	Pekka Pasanen	Opetustoimenjohtaja	X	
Oulu	Kaisu Haapala	Nuorisotoimenjohtaja		X
Liminka	Maire Ahopelto *Irma Toivanen	Perusturvajohtaja Perusturvajohtaja	X	
Liminka	Marjatta Pylvänäinen-Suorsa	Koulutoimenjohtaja		X
Hailuoto	Soile Larivaara	Perusturvajohtaja	X	
Hailuoto	Satu Rahkola	Vapaa-aikasihteeri		X
Kempele	Jaakko Joensuu	Palvelutuotantojohtaja	X	
Kempele	Eeva Maarit Valkama	Kehittämispäällikkö		X
Oulunsalo	Seija Rantala	Tilaaajaohjaaja	X	
Oulunsalo	Markku Seppänen	Palvelujohtaja		X
Koordinaatio	Eija Palsinajärvi-Äikäs	Ohjelmakoordinaattori	asiantunt. jäsen	
Oulun seutu	Sonja Manssila (pj)	Seutusunnittelija		

*Edustaja vaihtunut hankkeen aikana

Oulun seudun osahankkeen ohjausryhmän kokoukset:

Vuonna 2008	Vuonna 2009	Vuonna 2010
<ul style="list-style-type: none"> • 12.11.2008 • 12.12.2008 	<ul style="list-style-type: none"> • 30.01.2009 • 09.02.2009 • 23.03.2009 • 27.04.2009 • 20.05.2009 • 21.08.2009 • 22.10.2009 • 23.11.2009 	<ul style="list-style-type: none"> • 09.04.2010 • 27.05.2010 • 01.09.2010 • 22.10.2010

Kuntien seudulliset vastuuhenkilöt ja kokoukset

Liite 4

Taho, jota edustaa	Pienten lasten ja heidän perheidensä kokonaisuuden vastuuhenkilöt	Nuorten ja heidän perheidensä kokonaisuuden vastuuhenkilöt
Hailuoto	Raija Ylitalo-Kokko, vt. päivähoidin johtaja	Satu Rahkola, vapaa-aikasihteeri
Haukipudas	Marja Laasonen, va. johtava hoitaja	Hiikka Karttunen, vs. sosiaalihoitaja 8/10 saakka, tilalle Anna-Liisa Karppinen, sosiaalihoitaja
Kempele	Tuula Männikkö, varhaiskasvatuksen johtaja	Eero Siika-aho, yläasteen rehtori
Kiiminki	Elina Tuovinen, erityisopettaja	Eija Hannula, terveydenhoitaja 1/10 saakka, tilalle Annakaisa Karasti, terveydenhoitaja
Liminka	Riitta Ruottinen, hoiva- ja hoitotyönjohtaja	Anne Nurmi, koulukuraattori 8/09 saakka, tilalle Sari Kärkkäinen, päiväkodin johtaja
Lumijoki	Paula Oravainen, terveydenhoitaja	Sari Moilanen, psykiatrinen sairaanhoitaja
Muhos	Tarja Kinnunen, johtava sosiaalityöntekijä	Tanja Westman, perusopetuksen ja lukion koulukuraattori
Oulu	Raija Liedes, ylihoitaja	Siskomajja Pirilä, palvelupäällikkö Harri Anttonen, opettaja Heli-Maarit Miihkinen, opettaja
Oulunsalo	Tuula Herranen, päivähoidon johtaja	Harri Kauppinen, rehtori
Tyrnävä	Hanna-Leena Kujala, terveydenhoitaja	Riitta Kuusisto, erityisopettaja

Kokoukset: pienten lasten ja heidän perheidensä kokonaisuus

Kokoukset: pienten lasten ja heidän perheidensä kokonaisuus	Kokoukset: nuorten ja heidän perheidensä kokonaisuus	Yhteiset kokoukset:
<ul style="list-style-type: none"> • 16.01.2009 • 27.02.2009 • 16.03.2009 • 16.04.2009 • 18.05.2009 • 18.08.2009 • 23.09.2009 • 26.10.2009 • 30.11.2009 	<ul style="list-style-type: none"> • 16.01.2009 • 22.02.2009 • 16.03.2009 • 22.04.2009 • 26.05.2009 • 17.08.2009 • 21.09.2009 • 28.10.2009 • 23.11.2009 	<ul style="list-style-type: none"> • 16.12.2009 • 02.02.2010 • 22.03.2010 • 03.05.2010 • 07.06.2010 • 13.08.2010 • 11.10.2010

Lapsiperheiden hyvinvointihanke

Mallintamiseen osallistuneet ammattiryhmät

Liite 5

Terveys- huolto	lkm	Sosiaalityö	lkm	Mielenter- veys- ja päihdetyö	lkm	Päivähoito	lkm	Opetustoimi	lkm	Nuoriso- ja kulttuuri	lkm	Muut	lkm	Yht.
9 eri amm.nimikettä		8 eri amm.nimikettä		5 eri amm.nimikettä		8 eri amm.nimikettä		10 eri amm.nimikettä		4 eri amm.nimikettä		6 eri amm.nimikettä		50
terveyden- hoitaja	10	sosiaalityön- tekijä	6	erikoissai- raanhoitaja	5	päiväkodin- johtaja	3	rehtori	7	nuoriso- ohjaaja	2	diakonissa/srk	1	
lääkäri	1	sosiaaliohjaaja	2	aluekoordi- naattori	1	sosiaali- kasvattaja	1	erityisopettaja	7	nuoriso- ja kulttuurisiht.	1	lapsityön- ohjaaja/srk	1	
perhetyöntekijä	2	johtava sosiaa- lityöntekijä	1	perhetera- peutti	2	varhaiskasva- tuksen johtaja	1	koulukuraattori	4	nuorisotyön- tekijä	1	diakoniatyön- tekijä/ srk	1	
ylihoitaja	1	sosiaalijohtaja	1	psykologi	1	lastentarha- opettaja	2	esiopettaja	3	erityisnuoriso- työnohjaaja	2	markkinointi- päällikkö/yksit.	1	
hoito- ja hoiva- työnjohtaja	1	perhetyönte- kijä	1	ohjaaja	1	lastenhoitaja	1	koulunkäynti- ohjaaja	1			projektipäällik- kö/työpaja	1	
psykologi	1	lastenkodin- johtaja	1			päivähoidon- johtaja	1	opettaja	3			nuorisotyön- ohjaaja/ srk	1	
osastonhoitaja	1	ohjaaja	2			kiertävä erit. last.tarhaopet.	1	opinto-ohjaaja	4			JOPO- nuori	1	
palvelupääl- likkö	1	toimintatera- peutti	1			päivähoidon ohjaaja	1	yksikönjohtaja	1					
sosiaali- ja ter- veysjohtaja	1							koulutusjohtaja	2					
								koulupsykologi	1					
Yhteensä	19		15		10		11		33		6		7	101